

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta
Katedra českého jazyka

Bakalářská práce

Specifika komunikace na Facebooku
Facebook and Types of Communication

Vedoucí bakalářské práce: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Autorka bakalářské práce: Jméno: Aneta Klemperová

Adresa: Zádušní 299, Kladno 27201

Obor studia: český jazyk – anglický jazyk

Typ studia: prezenční

2012 v Praze

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucímu své bakalářské práce PhDr. Ladislavu Janovcovi, Ph.D. za pomoc při zpracování práce a také za poskytnutí literatury.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Specifika komunikace na Facebooku vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury.

Prohlašuji, že odevzdaná elektronická verze bakalářské práce je identická s její tištěnou podobou.

Místo vypracování: Kladno

Datum: 3. dubna 2012

Podpis:

Obsah

1. Úvod	1
2. Teoretická východiska práce	3
3. Metodika	4
4. Základní informace o Facebooku	5
5. Stylistická rovina	8
6. Syntaktická rovina projevů	12
6.1 Interpunkční znaky	12
6.2 Slovosled a povaha věty	16
6.3 Aktuální členění výpovědi	17
6.4 Motivované zvláštnosti syntaktických konstrukcí	18
6.5 Nemotivované zvláštnosti syntaktických konstrukcí	19
7. Lexikální stavba	21
7.1 Expresivita na Facebooku	21
7.2 Pozdravy	27
7.3 Zkratky a zkrácené výrazy	28
7.4 Sociolekt mládeže	31
7.5 Angličtina na Facebooku	33
8. Morfologická rovina	40
9. Grafická stránka komunikátů	43
9.1 Záměny grafémů	43
9.2 Zápis české výslovnosti	43
9.3 Hyperkorektnost	45
9.4 Reduplikace grafému	45
9.5 Grafická adaptace výslovnosti anglicismů	47
10. Závěr	49
11. Bibliografie	51
12. Resumé	54
13. Klíčová slova	55

1. Úvod

Internet se v posledních letech stal pro mnoho lidí z celého světa každodenní součástí života, neboť je jakýmsi zdrojem zábavy a velice snadno dostupných informací z nejrůznějších okruhů vědění. Může se nám zdát, jakoby se internet snažil pojmout všechno lidské poznání, které se doposud nějakým způsobem zakódovalo – napsalo, nahrálo nebo natočilo. Snadná dosažitelnost těchto informací a též zábavy je hlavní výhodou internetu, kterou oceňuje každý jeho uživatel. Internet není spjatý jen s pasivním užíváním, ale také umožňuje jakkoliv se samostatně prezentovat, aktivně se podílet na jeho vytváření a chodu. Jedním z klíčových slov internetu je *komunikace*, pod níž se skrývá nespočet možných způsobů, jak se na internetu projevat. Příkladem může být vytváření webových stránek, psaní e-mailů, ale také působení na nejrůznějších sociálních stránkách apod.

Facebook jakožto nejznámější představitel sociálních stránek, je server, který ovládá dnešní internetovou komunikaci mezi lidmi.

Tato práce je zaměřená na specifika komunikace českých uživatelů Facebooku a zkoumá ji z lingvistického pohledu. Všímá si zejména typických projevů uživatelů Facebooku, a to ve stylistické, syntaktické, lexikální, morfologické a foneticko-fonologické rovině. Práce je zaměřená hlavně na kodifikační odchylky a na zvláštnosti, které jsou však spojené s tímto typem projevu, tedy zpravidla neformálními promluvy uživatelů.

Důvod, proč jsem si vybrala právě Facebook je ten, že jsem chtěla zachytit vyjadřování většího okruhu lidí. Jestliže bych zkoumala specifika jazyka například na serveru *spolužáci.cz*, práce by byla zaměřená na užívání jazyka jen malé skupiny lidí, protože mají stejné vzdělání, určitou a přibližně stejnou úroveň inteligence, věk a jiné další faktory, které ovlivňují způsob vyjadřování každého jedince. Facebook je dnes užíván velkou a různorodou skupinou lidí, zasáhl v podstatě celou společnost, a proto lze zkoumat vyjadřování v obecnější rovině, a to nejen mých „přátel“, ale i jejich kontaktů (v podobě komentářů na zdi a jiných příspěvků, například ve skupinách).

Cílem této práce je vytyčit charakteristické rysy komunikace na Facebooku, což znamená, že si dle zkoumaného materiálu všímám takových specifik, které se na Facebooku vyskytují v nápadném množství. Práce je obohacena o příklady, ze kterých

vycházím a na kterých dokládám svá zjištění a závěry. S teoretickou částí a příklady se také pojí vysvětlení, proč se dané jevy ve Facebookové komunikaci vyskytují, zda jsou užity motivovaně nebo nemotivovaně.

2. Teoretická východiska práce

Jedním z teoretických východisek, ze kterých jsme v práci vycházeli je publikace Evy Jandové z roku 2006 – *Čeština na www chatu*. Tato kniha se zabývá charakteristickými rysy komunikace na chatu, takže zkoumá psanou češtinou na internetu stejně jako tato práce. Facebook umožňuje také chatovou komunikaci, proto se v některých rysech publikace od Jandové shoduje v závěrech a zjištěních této práce. Další publikací od Jandové, která úzce souvisí s touto bakalářskou prací, je *Konverzace na chatu*, jež v některých kapitolách zkoumá rozdíly mluvených projevů s psanými.

Dalšími teoretickými východisky práce byly nejrůznější slovníky (*Slovník nespisovné češtiny*, *Etymologický slovník* a například *Malý slovník českých slangů*), které jsou spjaté zejména s lexikální rovinou, tedy jednou kapitolou této práce. *Slovník nespisovné češtiny* zahrnuje také sociolekt mládeže, a vzhledem k tomu, že je Facebook charakterizován hlavně nespisovnými projevy komunikantů, s čímž se pojí užívání právě sociolektu mládeže, mnohdy vysvětlujeme daná slova pomocí této publikace.

V neposlední řadě je také důležité zmínit *Příruční mluvnici češtiny* zabývající se výkladem všech lingvistických rovin, kterou jsme využili pro teoretický výklad jednotlivých kapitol.

3. Metodika

Se zpracováním této práce jsme začali v roce 2011. Vycházeli jsme z několika základních publikací, které se zabývaly tematicky blízkou problematikou (český jazyk na internetu a na chatu) teoretických lingvistických prací věnovaných problematice jazyka. Po zformulování teoretického základu jsme započali s empirickým šetřením. Analyzovaný materiál jsme excerpovali z textů uveřejněných na sociální síti Facebook, na které máme založený vlastní účet.

Materiál a příklady, jež byly v práci použity, pocházejí převážně od aktivních Facebookových přátel, kterých je přibližně 250. Věková struktura vybraných uživatelů byla 13 až 45 let. Vzhledem k tomu, že Facebook propojuje texty (komentáře) uživatele s texty jeho přátel, umožňuje mu rovněž přístup k (některým) komentářům mluvčích, jež mají jako přátele uloženi jeho přátele, a to prostřednictvím komentářů nebo příspěvků na zdi. Některé příklady jsou též vybrány z Facebookových skupin, na kterých se může každý libovolně vyjadřovat. Proto je příkladový materiál vybírán z opravdu širokého spektra a dokládá tak skutečná specifika vyjadřování všech uživatelů Facebooku.

Materiál jsme roztřídili podle stanovených kritérií, tj. jevů, jež jsme se rozhodli v této práci sledovat, jevy jsme se pokusili demonstrovat prokazatelnými příklady. Při analýze materiálu jsme použili především metodu jazykové a stylistické analýzy, jimiž jsme postihli jednak typické tendence, jež se v materiálu projevovaly, jednak jsme postihli anomální/nezvyklé jevy, jež považujeme za charakteristické pro komunikaci na sociální síti Facebook. Dále jsme se zaměřili na analýzu některých jazykových chyb a nedostatků, jež se v textech projevují, neboť máme za to, že ne všechny chyby lze považovat ve Facebookové komunikaci za chybu – leckdy mívají charakter jazykové stylizace produktora textu a jsou záměrné (kromě grafických anomálií, jde i o chyby pravopisné a morfologické).

Výsledná zjištění zpracováváme do jednotlivých kapitol práce, které odpovídají víceméně popisu jednotlivých jazykových rovin. I když jsme si vědomi, že specifika komunikace na Facebooku nepostihujeme v celé šíři, domníváme se, že práce zachycuje a reprezentuje alespoň některé jevy, jež jsou pro komunikaci uživatelů Facebooku typické.

4. Základní informace o Facebooku

Facebook je sociální síť, sloužící především ke komunikaci mezi přáteli, udržování vztahů a zábavě. Vyvinut byl v roce 2004 jako jednoduchá aplikace určená studentům Harvardu ke sdílení informací a komunikaci. Díky obrovské popularitě se již po pár týdnech začal rozšiřovat do jiných prestižních vysokých škol a postupně opouštěl školní prostředí. Po krátké době Facebook expandoval i mimo území Spojených států. Během několika let se tato sociální síť stala celosvětovým fenoménem v oblasti internetové komunikace a mezilidských vztahů. Facebook momentálně slouží více než půlmiliardě obyvatel naší planety (Rašín, 2012). Vezmeme-li v úvahu seznamovací portály typu *libímseti.cz*, *lidé.cz*, lze s jistotou říci, že je jejich využívání v posledních letech na ústupu a lidé spíše komunikují přes Facebook, případně přes jinou a (v Čechách podstatně méně užívanou) sociální síť, například Twitter. Posílání e-mailů si zachovává svojí funkci zejména ve formálním styku, ale v případě, kdy obě komunikující osoby Facebook používají, zpravidla upřednostní Facebook před e-maily.

Facebook dominuje v komunikaci zejména proto, že lze na této síti využít v podstatě všechny možné formy psané komunikace. Je zde jednak online chat¹ pro dva, případně více uživatelů, kteří jsou v danou chvíli online. V případě, kdy je druhý uživatel offline, lze mu na této sociální síti odeslat soukromou zprávu, mnohdy je pro komunikanty snazší a praktičtější odeslat zprávu na Facebooku než například v podobě e-mailu.

Tato sociální síť umožňuje uživatelům sdílet s ostatními Facebookovými přáteli nejrůznější informace. Na Facebooku lze uvádět tzv. status, který je zprostředkován všem v okamžiku, kdy ho uživatel *sdílí*, jinými slovy status na tomto serveru zveřejní. Obvykle se jedná o stručnější text, složený z jedné nebo několika vět. Podává informace o náladě (*je mi smutno; nééé, co jsem komu udělal?*), nějaké aktivitě, kterou dotyčný vykonává (*ta škola vůbec neutiká, chci domů!; dneska skvělá lyžovačka ve Špindlu; krásné počasí, takže to vidím na celodenní opalovačku*), kde se uživatel nachází nebo nacházet bude (*to by člověk nevěřil, jak ty hory uklidňují.; od zítra dovča v Thajsku, mějte se krásně!*).

---

¹ Chat: z anglického to chat, které znamená „popovídat si“, se označuje poměrně mladý typ internetové komunikace, při kterém si spolu v písemné formě povídají dva nebo více partnerů (Jandová, 2009, s. 7).

Dále ve statusu mluvčí často reaguje na nějakou událost, ať už veřejně známou, například z politického dění (*myslím, že to, co se dělo dnes v poslanecké sněmovně je výsměch celé společnosti*) nebo soukromou (*děkuji všem za skvělou párty!; včera jsme to všichni trošku přepískli.*), popřípadě se obrací ke konkrétní osobě (*David se včera neovládnul a tancoval na stole, achjo!*). Autor těchto statusů zpravidla čeká odezvu svých přátel, což je umožněno všem pomocí komentáře, který ke každému statusu mohou přidat.

Dále lze na Facebooku zprostředkovat určitou informaci, která není formulována přímo uživatelem. Jedná se o nejrůznější odkazy týkající se zpráv z domova či zahraničí nebo o hudbu, fotky a videa. Uživatelé tedy z něčeho konkrétního vycházejí a onen příspěvek komentují. Osoby, které Facebook mají založený, mohou být na všech těchto aktualizacích označeny svým jménem, pod nímž na Facebooku vystupují, což žádná síť doposud neumožňovala. Tímto způsobem se jim příspěvek zobrazí i v případě, že se přihlásí v době, kdy by už informace nebyla „aktuální“, tudíž by se nevyskytovala v posledních příspěvcích na jejich profilové zdi.

Každý uživatel má svůj profil, na Facebooku svou zeď, což je další možnost, jak s uživatelem komunikovat. Jiný Facebookový přítel sem může vkládat texty, popřípadě odkazy, fotografie, videa apod. Tyto příspěvky se však ukážou každému, kdo zeď uživatele otevře. Dále se na zdi zaznamenávají všechny veřejné úkony, respektive aktivity uživatele (například komentáře, vkládání příspěvků na jiné zdi, vlastní statusy, fotografie, na kterých byl uživatel označen nebo je na Facebook sám vložil, apod.). Zeď neboli profil funguje tedy jako prezentace uživatele, je to souhrn aktivit, s kterými je nějakým způsobem uživatel spojen, které s ním nějak souvisí.

Uživatelé se také zapojují do nejrůznějších skupin. Každá skupina má své specifické zaměření a také svůj vlastní profil, kam uživatelé po připojení k dané skupině (některé skupiny i přímé připojení nevyžadují) mohou vkládat příspěvky. Skupina může být zaměřená na nějaký sportovní klub (*West Ham United FC official; R. A. K. Beroun*), na sport samotný, tedy zájem nebo aktivitu (*Hokej; Atletika, Dancing*), dále se mohou uživatelé přidat do skupiny s tématem nejrůznějších hudebních skupin nebo známých osobností (*Coldplay; George Clooney*), filmů a seriálů (*Pelíšky; HIMYM²*), oblíbenou činností (*Miluji opalování*). Skupina může být zaměřená na určité místo nebo jídlo (*Kréta;*

---

² HIMYM: How I Met Your Mother, americký seriál, v českém překladu: Jak jsem poznal vaši matku

Miluji pizzu), popřípadě autoři v názvu skupiny volí taková slova a prostředky, která zaujmou a podají bližší vysvětlení k záměru skupiny (*Přestanu žrát a začnu hubnout... Od zítra ☺*; *Fashion is my drug*³) a mnoho jiných.

---

³ *Fashion is my drug*: anglický název skupiny, v překladu: Móda je moje droga

5. Stylistická rovina

Jazykový styl je způsob cílevědomého výběru a uspořádání (organizování) jazykových prostředků, který se uplatňuje při genezi textu (Čechová, 2003, s. 17). Pro původce projevu je charakteristický komunikační záměr. K tomu vede určitý postup, tzv. komunikační strategie, tedy přihlídnutí k možnostem vlastním i adresátovým a „rozpočet sil“. Po komunikační události sledujeme komunikační efekt (Čechová, 2003, s. 16).

Dnešní dobu často označujeme za dobu uspěchanou, což se projevuje i v jazyce, neboť se lidé vyjadřují stručně, úsporně a redukovane. Osoby spolu komunikují na dálku více a rychleji než v dřívějších dobách, kdy se psali dopisy nebo pohledy, které ovšem znamenaly jistou prodlevu v doručování. Produktor mohl psát o svých aktuálních prožitcích nebo myšlenkách, nicméně na adresátovu odpověď čekal v řádu dní nebo týdnů. Dvacáté století v tomto ohledu přineslo průlom, jelikož došlo k rozšíření telefonů, které se dostaly postupem času téměř do každé domácnosti. Lidé si tedy na dálku začali sdělovat informace telefonicky. Konec dvacátého a začátek jednadvacátého století pak přineslo vlnu mobilních telefonů, které se mimo volání pyšní také textovými zprávami a s nárůstem uživatelů internetu také e-mailování. Sociální sítě se poté staly jen dalším typem komunikačního prostředku, který velmi často používá mladá generace. Jsme-li s někým v blízkém kontaktu, pošleme několik textových zpráv denně a často ještě ve volném čase komunikujeme přes internet.

Jestliže osoba o něčem přemýšlí, je schopna onu skutečnost vyjadřovat květnatě, detailně, se všemi okolnostmi s tím spojené. Pokud se stejnou myšlenku rozhodne napsat, snaží se ji také zestručnit. Je to dáno tím, že posílání textových zpráv nebo dopisování si na internetu trvá časově déle než mluvené slovo. Text chatu je produkován písemnou formou, z jazykového hlediska však vykazuje mnoho rysů mluvené řeči. Většina autorů odborných prací o chatu se shoduje v tom, že jde o komunikaci kolísající mezi psaností a mluveností (Jandová, 2009, s. 37), hovoří se o tzv. psané mluvenosti.

Facebookový chat se podobá chatu v chatovacích místnostech jen v určitých hlediscích, avšak prvky psanosti a mluvenosti se mísí ve Facebookovém chatu stejně jako v ostatních chatech. Mluvenost posilují syntaktické mluvenostní jevy, nespisovné (obecněčeské) prostředky hláskové a tvaroslovné; citoslovce, nespisovná a expresivní slova, vulgarismy; kontaktní slova; opakování slov a jejich spojení, které souvisí s nepřipraveností,

bezprostředností komunikace; zmnožování koncových samohlásek nebo samohlásek v koncových slabikách; zmnožené tečky lze v některých případech interpretovat jako znázorňování pauzy v mluveném textu; emotikony vyjadřují neverbální složku komunikace.

Psanost posilují grafické prostředky, psaná realizace; syntaktické struktury charakteristické pro psaný text; spisovné prostředky hláskovné a tvaroslovné, ale i knižní a zastaralá slova, zdvořilostní obraty; hra s grafémy; interpunkce, i když její užívání je nahodilé; hra s interpunkčními znaménky (Jandová, 2006, s. 6 – 7).

V běžné chatovací místnosti lidé vystupují pod přezdívkou (nickem), který byl jakousi maskou pro ostatní komunikanty. Ostatní uživatelé znali onu osobu často jen pod přezdívkou, a tak původci projevu nezáleželo tolik na tom, jak se ostatním prezentuje. To se projevovalo ve způsobu vyjadřování a také užíváním nespisovného jazyka. Facebook přinesl převrat primárně v tom, že jsou lidé zaregistrovaní zpravidla pod svým celým jménem, nikoliv pod přezdívkou. Nicky jsou na Facebooku pouze okrajovou potřebou uživatelů, někdy však ke svému jménu přezdívkou přidají (*Anna **Sněhurka** Nováková; Daniel **Danny** Strouhal*). Domnívám se, že právě tato skutečnost donutila uživatele více o jazyku přemýšlet, vyvarovat se gramatických chyb a celkově se vyjadřovat lépe.

Uživatel Facebooku si vybírá mezi veřejnou komunikací (statusy) a soukromou komunikací (chat, zprávy), díky tomu si lze všimnout i rozdílů ve výrazovosti, formě, spisovnosti a celkové úrovni jazyka na tomto serveru. Chat na Facebooku připomíná spíše zapsaný rozhovor dvou a více uživatelů, kteří si sdělují v podstatě cokoliv – jinými slovy komunikanti hovoří o tom, co je v onu „online chvíli“ napadne. Podle Jandové (2009, s. 39) jde o dialog neřízený, spontánní, jehož cílem je popovídat si. Na druhé straně statusy, které se zobrazí všem našim Facebookovým přátelům, nikoliv jednomu konkrétnímu uživateli, jak tomu bývá u chatu, mívají srozumitelnější formu, a někdy dokonce nabývají rysů spisovné češtiny. Uživatelé po sobě statusy zpravidla alespoň přečtou a myšlenku se mnohdy snaží co nejlépe zformulovat. Veřejné příspěvky se na Facebooku objevují také s komunikačním záměrem a velmi často se následné komentáře od Facebookových přátel ke statusu přibližují jakési debatě na určité téma, uživatelé si často vyměňují názory apod.

Facebook si lze v tomto ohledu představit jako nějakou konferenci či besedu, kde jeden účastník, tedy přednášející, o něčem hovoří, resp. se k něčemu vyjadřuje. Facebookoví přátelé pak určitý příspěvek komentují, avšak s tím rozdílem, že je na Facebooku vše zprostředkované písemně, nikoliv ústně, jak by probíhala ona zmiňovaná konference.

Role přednášejícího předpokládá určitou připravenost, a to jak na samotnou přednášku, tak i na případné reakce posluchačů. Osoba sdílející příspěvek má výhodu v tom, že záleží pouze na ní, kdy a zda bude reagovat, tudíž nad vyřčenými větami může déle přemýšlet. Je tedy zřejmé, že si uživatel Facebooku, píšící status nebo jiný veřejný příspěvek, předem rozmýšlí nejen, *co* napíše, ale i *jak* onu informaci sdělí. Ve zkoumaném materiálu se však vyskytovaly i takové komentáře, pro které to neplatilo. Je totiž nutné si uvědomit, že záleží na uživatelových vyjadřovacích schopnostech, slovní zásobě, vzdělání, inteligenci, aktuálním emocionálním rozpoložením a neméně jeho vztahu k jazyku samému. Pokud je uživatel zvyklý psát v textu interpunkční znaky, na Facebooku je bude rovněž využívat. Text s interpunkčními znaky všeobecně působí srozumitelněji, a jestliže se jedná o delší myšlenku, kterou osoba sdílí, čtenář se v ní lépe orientuje.

Aby statusy a veřejné příspěvky zaujaly, nesmí být příliš dlouhé, čehož si je pisatel dobře vědom. Dokreslit text lze mnoha způsoby. Na Facebooku se setkáváme s emotikony (*dneska ale fakt nemám náladu :-(!*), písmem (tzv. Caps Lock⁴, *ne!! Opravdu NEMÁM ZÁJEM⁵ o ty pitomý slevy, který mi posílají každou minutu na email!; a ty si myslíš, že mě to BAVÍ?*), citoslovci (*pfff, za koho mě máš?*), interpunkčními znaky (*heeej, pojd'te někdo na bazén!!!!!!!!!!!!*), speciálními a nezvyklými výrazy (*na ulici mě dnes zastavila velice pofidérní žena a ptala se mě...*).

Nejčastěji lidé sdílí statusy o jedné až třech větách. Pokud uživatel nepatří mezi časté návštěvníky tohoto serveru, mnohdy ve svém statusu nejdříve pozdraví a pak směřuje k nějaké myšlence nebo žádosti (*Ahoj lidi, nemáte prosím na půjčení lyžařskou helmu? Jedu pryč v pátek a jen na tři dny. Odměna vás nemine!*). Příkladový status má povahu poptávky (inzerce), podobné Facebookové nabídky a také poptávky se totiž objevují poměrně často (*Nechcete někdo lístek na páteční maturák obchodky? náhodou mi totiž zbyl*).

---

⁴ Caps Lock: Klávesa, pomocí které se zapne a vypne funkce pro psaní velkých písmen

⁵ Zde i dále demonstrační jevy zvýraznila Aneta Klemperová

Vezmeme-li v úvahu funkční styly, na Facebooku se nejčastěji vyskytují texty prostě sdělovacího stylu, protože se pisatel neřídí žádnou komplexní formou, převahuje užívání nespisovné češtiny a celkový písemný projev připomíná „mluvený styl“. Úroveň stylu je poplatná intelektuální úrovni a vyjadřovací schopností původce komunikátu, ale může být ovlivněna i uvědomělým postojem ke schopnostem adresáta (Čechová a kol., 2003, s. 59). Facebookové chatování a jiné příspěvky je možné charakterizovat jako běžnou mluvu, s tím rozdílem, že se produktor u veřejných příspěvků více připravuje na formulaci oné informace, kterou chce ostatním sdělit.

Ve zkoumaném materiálu se dále ve statusech vyskytovaly úvahy (*Celou noc jsem přemýšlel, jaký to tady bude za 200 let a mám strach, že nic, co bychom mohli závidět*), citáty (*Přítel je člověk, který zná melodii tvého srdce, který ti ji předzpívá, když ji zapomeneš. Albert Einstein*), frazémy (*tak dneska jsem se přesvědčil, že boží mlýny melou pomalu ale jistě!*; *no ten jeden chlap v komisi, fakt byl studenej jako psí čumák*), výňatky z nejrůznějších písní a známých filmů (*láska je láska, když chodí kluci s holkama a tralala – asi na mě padla ta jarní příjemná nálada!*; *víš co Sašo? Běž do....*).

6. Syntaktická stránka projevů

6.1 Interpunkční znaky

Interpunkční znaky pomáhají členit text, zpřehlednit ho. Bez nich by šlo o pouhý sled slov, nevěděli bychom, kde končí věta a začíná další, v textu bychom se záhy ztratili. Druhou funkcí interpunkčních znaků je funkce významotvorná. Někdy užití interpunkčních znaků ovlivní smysl celé věty a může vyvolat i úsměvné situaci či posměch (Janovec, Bušová, Říhová, Šamalová, 2006, s. 8).

Kladení čárek v textech na Facebooku je nahodilé. Původce komunikátu často využívá čárek za účelem přehlednosti a orientace v textu, ovšem málokdy se setkáme s příspěvkem, kde by bylo kladení čárek zcela využito dle kodifikovaných pravidel. Ze zkoumaného materiálu lze vysledovat, že záleží na délce textu. Autor mnohdy čárku vůbec nevyužije, pokud je text kratšího rozsahu – obsahuje tedy dvě až tři věty (*vyhlašovat děkanské volno když v ten den nemám vůbec školu? Mockerát děkuju.; no já tam nakonec nešel protože jsem po zazvonění budíku zase usnul jak bylo teprve pět ráno; kdybyste to stihli tak doběhněte ještě za třídním on o tý páteční exkurzi neví; mám strach ale není to na mně vidět*). Obsahuje-li daná souvětí výpověď několik vět, autor zpravidla alespoň jednu čárku použije (*vyhlašovat děkanské volno není moc častá událost ale když se něco takového konečně uskuteční, tak v ten den nemám vůbec školu! To je vážně smůla*). Dokonce lze vysledovat, že se nejčastěji ona nahodilá čárka vyskytuje přibližně v polovině dlouhého souvětí (*tak to se divím že si to nešel reklamovat když na to máš plný právo, protože jiný lidi by za to nevhodný chování prodavačky požadovali snad ještě odškodnění; mně se tam ze začátku moc nelíbilo protože jsem tam neznal moc lidí jak jsem tam nepřijel přímo na ten seznamovací kurz, ale pak se to asi druhý měsíc zlomilo když jsem se začal účastnit těch různých akcí no*).

Jandová (2006, s. 98) o chatu napsala: „Zápis celé repliky obvykle začíná malým písmenem, a pokud není zakončena vykřičníkem nebo otazníkem, tečka se jako koncové interpunkční znaménko nepoužívá. Velmi málo se objevuje interpunkční čárka. Většinou jsou repliky poměrně krátké a odpovídají tak jednoduché větě. Uvnitř delších replik, které mají podobu souvětí, u nichž by ve formálním psaném projevu jednotlivé věty byly

odděleny čárkami, velmi často interpunkce chybí. Pokud uživatel cítí potřebu nějakého vnitřního členění své repliky, činí tak většinou třemi tečkami, otazníkem nebo vykřičníkem, jejich opakováním a kombinací nebo užitím emotikonu. Členění pomocí čárky, pokud se vůbec objevuje, zřídka odpovídá interpunkčním pravidlům.“ Pro Facebookový chat a veřejné příspěvky platí víceméně to samé. Nejméně používaným interpunkčním znaménkem z výčtu je tečka, která je bezvýznamná pro druh této komunikace, protože neudává tón výpovědi jako například tři tečky, vykřičník, otazník, popřípadě emotikon.

Vykřičníky jsou mnohdy zmnožené. Iterace se objevuje tedy hlavně u vykřičníků a zpravidla tím chce autor zvážnit výpověď nebo na ni například více upozornit (*tak ty ses fakt zbláznil!!!!!!; nejlepší!!!!; bomba!!!!!!!!!!!!; nejhorší den co pamatuju!!!*).

Otazníky naopak posilují fakt, že komunikant očekává odpověď, popřípadě chce zesílit překvapení z předchozí výpovědi (*jak to tedy bylo no?????; co prosím???*; *můžeš mi na to laskavě odpovědět????*).

Hojně se vyskytují i obě varianty zároveň, kdy se v různém pořadí vyskytují za výpovědí otazníky a vykřičníky společně (*cože????!!!!!!; a myslíš si, že mně se to líbilo!!!!; už ale napiš v kolik dorazíš !!!!!???*).

„Tři tečky za větami, mezi úseky anebo mezi jednotlivými slovy ve větě naznačují řeč přerušovanou (vzrušenou, přerývanou apod.)“ (Hlavsa, Hrušková, Hůrková a kol. 1993, s. 73). Na Facebooku bývají velmi často také zmnožené, čímž chce autor kupříkladu zdůraznit skutečnost, že již danou událost nebude komentovat (*mě už to nezajímá.....; je to její věc.....*). Mnohdy pak zastávají i jakési adresátovo rozhořčení (*to fakt nemá smysl.....; myslím, že už jsme ti k tomu všichni řekli dost.....*). Otazník, vykřičník a tři tečky často nahrazují i samotná slova:

- *Tak jako co se stalo se už nedá vrátit*
- *!!!!!!!*
- *Už s tím prostě nic neudělám*
- *.....*
- *Promiň*

Daný příklad je z chatové komunikace na Facebooku, kdy jeden z komunikantů nechtěl slovně reagovat nebo se vyjadřovat. První reduplikace, tedy zmnožení vykřičníků

pravděpodobně zastupuje komunikantovo rozhořčení, nelibost z chování druhého komunikanta. Reduplikace tří teček znovu vyjadřuje význam „*bez komentáře*“. Interpunkční znaky tedy mohou nahrazovat i emocionální složku a také neverbální komunikaci.

Velmi často se na této sociální síti setkáváme s poměrně velkou zvláštností. Jak již bylo řečeno, písemná komunikace je hlavně rychlá, stručná, autor hledá často vyjádření stručnější, ale také se snaží, aby adresát pochopil, co tím autor myslel. Ve spojitosti s touto potřebou uživatelů se setkáváme s variantou, kdy jeden z komunikátů o něčem píše a druhý reaguje otázkou. V mnohých situacích se však setkáváme namísto plnohodnotné otázky s pouhým otazníkem:

- *Já už dnes nikam nejdu*
- *?*
- *Není mi dobře*

Zde tedy otazník nahradil otázku na vysvětlení situace *Proč? Jakto? Co prosím?* Komunikanty to zpravidla nijak nepřekvapuje, protože se tento jev vyskytuje poměrně často. Záleží ovšem na kontextu, protože někdy může mít podobu nelibého rozhořčení, otazník zastupuje spíše pocit náhlého vzteku a reakce by byla spíše hodnotícího typu *Cože? Zbláznil/a ses?* Případné zmnožení otazníků nelibost ještě více podtrhuje:

- *Já k tý zkoušce zítra nejdu, klidně at' mě vyhodí*
- *?*
- *Říkám, že nikam nepůjdu, nic neumím.*
- *?????? Nech toho. Všichni se bojí, to je přirozený.*

Nepsaní čárek v nejrůznějších výpovědích na adresáta působí zmatečně, často však plní i jiné – vedlejší funkce. U veřejných příspěvků totiž takový text chápeme jako nepřipravený, rychle napsaný a usuzujeme, že se autorův aktuální emoční stav nějak změnil, zpravidla v negativním smyslu. Mnohdy bývá takový příspěvek doplněn na konci jiným členicím znakem (*no tak to je fakt neuvěřitelný co se mi zase stalo nejdřív mě zastaví třikrát policie pak vidím nehodu po cestě a nakonec odřu auto při parkování!!!*).

V textu, v němž uživatel nejdříve zdraví, často odděluje pozdrav od zbylého textu nějakým členicím znaménkem, avšak další interpunkce je již nahodilá (*Ahoj lidi, mám*

jeden dotaz; čau všem!!! Rád bych se vás na něco zeptal). Je důležité zmínit, že ona nahodilost v interpunkci je dána zpravidla jen tím, že autor píše rychle a psaní čárek komunikanty v daný okamžik „zdržuje“. Jestliže totiž autor čárku nahodile použije, je zpravidla na správném místě. Do povědomí uživatelů se například dostalo správné užívání čárek před spojkou *že, protože, ale, aby* apod. Naopak před spojkou *nebo* a *a* se čárka ve zkoumaném materiálu neobjevovala, a to i v takových případech, kde by čárka dle pravidel měla být. Nicméně existují případy, kdy je používání čárek zcela nesmyslně užito tam, kde se vyskytovat dle pravidel nemají, protože uživatelé například nerozlišují spojku a částici (*tak, to se mi, teda fakt nelíbí*).

V krátkých výpovědích bývá někdy oddělena například odpověďová částice *no* od zbylého textu (*no... podle mě to udělal schválně*), interjekce (*brrrrr, to je zima; uff... to jsem si oddychla*), jednoslovné odpovědi, které mají další pokračování (*ne!!!! Nech už to být; dobře...Ale i ty se nad sebou zamysli*).

Středník se na Facebooku nevyskytuje v podstatě vůbec, protože zde nemá žádnou úlohu, která by nemohla být nahrazena jiným interpunkčním znaménkem. Naopak závorky se na serveru objevují, často jsou i správně použity.

Přímé řeči s uvozovkami se uživatelé spíše vyhýbají, ale mnohdy využívají variantu s dvojtečkami (*a ona řekla: takže teď už fakt odejdi a já na to: klidně mě už je to jedno a pak jsme se už nikdy neviděli*), popř. bez užití jakékoliv interpunkce (*a ta prodavačka na to nedal jste mi peníze já ale jo teď dvě stě korun a ona zas nedával ale asi po deseti minutách nakonec uznala svojí chybu*), a to i navzdory tomu, že daná výpověď působí na adresáta matoucím dojmem, neboť se v ní špatně orientuje a mnohdy musí být přečtena vícekrát, aby byla správně pochopena. Celkově uživatelé dávají přednost nepřímé řeči oproti přímé (*učitelka mi o matiku řekla, ať jdu k tabuli, že nemám žádný známky a já na to, že to nemá cenu, ať mi dá rovnou pětku*), pokud však uživatel není zvyklý psát čárky, nepřímá řeč působí neorganizovaně.

Emotikony

„Základním prostředkem pro vyjádření emocí ve virtuálním prostředí textové komunikace jsou tzv. *emotikony*. V řeči uživatelů internetu se emotikonům říká **smajlíky**,

z anglického *smileys*. Emotikon je zkratka pro *emotivní ikonu*. Emotikony pomáhají uživatelům internetu vyjadřovat své emoce prostřednictvím znaků“ (Šmahel, 2003, s. 126). Díky emotikonům si čtenář lépe představí pravý význam výpovědi – zda původce komunikátu myslel danou myšlenku vážně, ironicky, jestli je smutný nebo veselý apod. (*za věřejšek se omlouvám, je mi to opravdu líto:-/*). Na mnoho uživatelů působí výpověď bez emotikonů chladně (v příkladové větě například ironicky), neboť sami často „smajlíky“ používají, mnohdy za každou dílčí větou.

Vezmeme-li v úvahu komunikační funkce výpovědi, emotikony pomáhají v mnoha písemných projevech účastníkům konverzace si lépe porozumět. Ačkoli je každá výpověď pronesena s určitým záměrem, ne vždy je dobře adresátem pochopena. V mluveném projevu si původce komunikátu napomáhá neverbální komunikací, která bývá také označována jako řeč těla a je při komunikaci mnohem důležitější než verbální složky.

Pro expresivní třídu je velice typické přidání příslušné emotikony, která podtrhne „tón“, jakým by byla výpověď v mluvené komunikaci vyřčena (*tak to jsi fakt šikovná;-)*). Další třídou, kde se emotikony nejčastěji vyskytují, je direktivní třída (*dojdi tam zítra, ať se to rychle vyřídí =*); *podle mého bychom tam měli zajít oba :-/*). Nežřídka se setkáváme s odpovědí či nějakou reakcí pouhou emotikonou, která například znamená souhlas, smích apod. V následujících větách pak bývá vysvětlena slovním komentářem.

6.2 Slovosled a povaha věty

„Slovosled, podobně jako větosled, je vlastností výpovědi přirozeného jazyka, která je dána tím, že jednotlivé výrazy mluvčí vyslovuje postupně. V češtině je slovosled proměnlivý, nikoli však naprosto volný nebo snad libovolný.“ (Grepl, 1995, s. 645). Primární potřebou uživatelů na Facebooku je *komunikace*, a to v nejrůznějších podobách. Aby mohl mít dialog na Facebookovém chatu nějaké trvání, uživatelé si musí pokládat nejrůznější otázky, následně odpovídat a případně na odpověď reagovat a rozšiřovat tak konverzaci o své názory a myšlenky. Ve veřejných příspěvcích má komunikace odlišný průběh v tom, že nejdříve příspěvek musí nějak zaujmout, aby dialog nebo konverzace mohla započít.

Interrogativní věty zpravidla otazník ve veřejných příspěvcích mají a často se vyskytuje otázka o několika větách (*myslíte si, že ty práva v Plzni fakt zavřou?; mám prosbu, nemáte někdo na půjčení černý klobouk?; prosím, najde se tady někdo na doučování matiky?*), též však s variantou bez čárky, která tyto dvě části odděluje. Na začátku také bývá označení skupiny lidí, kterým je daná otázka určena (*pro 4.B: kdo jde zítra na exkurzi?; Basketbalistky: v kolik je zítra sraz?*). Ve zkoumaném materiálu se na Facebookovém chatu jen ojediněle vyskytovaly zdvořilostní obraty, místo nich však uživatelé často uvozovali otázku výrazy *hele, kámo, prosím tě* (*hele věděl si, že jí vyhodili ze školy?; kámo, koupíš ty lístky?; prosím tě komu jsi to řekl?*). Komunikanti na Facebookovém chatu často otazník nenapíší, danou výpověď odešlou, ale poté na další řádek otazník stejně připíší, aby výpověď zněla srozumitelněji:

- *Prosim tě komu jsi to řekl*
- *???*

Často se setkáváme na tomto serveru také s nepřímou otázkou, která má jedno specifikum. Výpověď uživatel zpravidla zakončuje třemi tečkami a otazníkem (*pověz mi, jestli jsi to udělal...?; zajímalo by mě, kam ten kluk zas šel...?*). Můžeme se domnívat, že tři tečky by v mluveném projevu znamenaly jakési prodlení či prodloužení koncové slabiky se stoupající intonací, avšak možná také indikuje neverbální komunikaci, v mluveném projevu by komunikant pomocí mimiky a v tomto případě například pohybem ruky upozornil, že čeká na odpověď. V písemném projevu mnoho uživatelů cítí, že se k nepřímé otázce otazník nehodí, ale aby byla replika (interrogativní věta) správně pochopena, musí se otazník použít, proto tedy vznikla v písemné komunikaci tato varianta.

6.3 Aktuální členění výpovědi

Český slovosled má sice svá pravidla a zvyklosti, avšak na Facebooku se během rychlé komunikace mnohdy nedodrhuje. Příkladem může být atribut. Přívlastek shodný je ve většině případů v antepozici, zatímco neshodný atribut v postpozici, na Facebooku ovšem často dochází ke změně pozic (*koupila jsem do bytu záclony červený; fakt tam byl personál nepříjemný; měl jsem na česneku pstruha*). Chybný slovosled komunikantů je

však opravdu dán zejména tím, že po sobě výpověď uživatelé nečtou. Ve veřejných příspěvcích (oproti chatu) se nesprávné umístění atributu objevuje skutečně jen zřídka.

Vezmeme-li v úvahu sémantickou určitost a neurčitost, zpravidla platí, že se v oznamovacích větách doplnění neurčitá kladou před sloveso, doplnění určitá za sloveso. Což vysvětluje tendence k narůstání výpovědní dynamičnosti směrem zleva doprava. (Grepl, 1995, s. 646). *Jdu někam na pivo*, často na tomto serveru v podobě *jdu na pivo někam*. *Něco se mi zdálo*, často na Facebooku: *se mi zdálo něco/ zdálo se mi něco*. Doplnění určitá pak mají často podobu namísto *jdu na pivo k Pavlovi – k Pavlovi jdu na pivo*. *Zdálo se mi o tobě* má na této sociální síti často podobu: *o tobě se mi zdálo*.⁶

6.4 Motivované zvláštnosti syntaktických konstrukcí

Tyto větné zvláštnosti nevnímáme jako rušivý element či chybu, spíše opačně, jako čtenáři máme dojem, že jsou v textu použity záměrně. Častá je **parenteze**, avšak mnohdy neoddělená čárkou (*zase jsem přišla **jak je mým zvykem** pozdě!; dala bych za něj (**i když si to nezaslouží**) svůj vlastní život. Nejhorší je, že už se to třeba nikdy nedozví.; život je takovej **a já tomu chci věřit** jakej si ho uděláme*). Dle kodifikace by se měla vsuvka oddělit čárkou, závorkou nebo pomlčkou, avšak na Facebooku to není příliš typické.

Parcelace adresáty v danou chvíli „napíná“, tudíž se objevuje ve stavech hlavně pro ozvláštnění textu, kde je text rozčleněn na krátké věty – parceláty (*Standa přišel. Už v osm. S kyticí. S čokoládovým srdcem. Budiž mu odpuštěno. Je skvělejší!*), nicméně mnohdy také nepřesně pomlčkami (*takže učitelka přišla o půl hodky pozděj na hodinu – sedla si – vyndala ten svůj sešit – vyzkoušela pět lidí – mezi nimi jsem byl i já – celkem rozdala pět pěttek – hmm mockrát děkujeme!*).

Vysoká frekvence vypuštění některé části výpovědi, tedy **elipsy**, se objevuje ve veřejných příspěvcích i v osobním dopisování, protože urychluje komunikaci. Četnější je výskyt kontextové elipsy oproti situační:

---

⁶ O tobě se mi zdálo: réma je v tomto případě na začátku výpovědi, což dle neutrálního aktuálního větného členění není správně.

- *Proč neodepisuješ?*
- *Nemám náladu*

- *Přijde i Domča?*
- *možná*

6.5 Nemotivované zvláštnosti syntaktických konstrukcí

Tyto odchylky chápeme jako chybu. V odborné literatuře se hovoří o tom, že se v mluveném projevu vyskytují z nedostatku výpovědní improvizace, zatímco v písemném projevu se jedná zpravidla o neznalost původce projevu. Facebook zastupuje obě tyto oblasti, a proto se mnohdy v písemném projevu jedná o autorovu nepozornost, neboť vlastně píše a vyjadřuje se stejně, jako by tomu bylo v mluveném projevu. Uživatel po sobě čte text zpravidla u veřejných příspěvků, na rozdíl od soukromé konverzace, kde často nic neopravuje a hned danou výpověď pošle, na chatu jednoduše není podstatná forma – tedy to, jakým způsobem je sdělena informace.

Anakolut a zeugma lze považovat za jeden z hojně se vyskytujících jevů, neboť se zde uživatelé soustředí spíše na obsah sdělení než na jazykově správnou formulaci. Aposiopese – nedokončená výpověď, nedokončená myšlenka, je dalším hojně se vyskytujícím jevem. Na Facebooku se setkáváme s aposiopesí tehdy, když uživatel nechce použít vulgarismy a jiná nevhodná slova (*jdi už do.....; už mě to fakt hodně...; nemám chuť ani sílu se s tou holkou...*), kde tečky nahrazují ono „nevyřčené“ slovo, ale v kontextu si ho čtenář domyslí. V dalším případě tento jev není třeba určitou myšlenku dopisovat, často se jedná o rčení nebo známé přísloví (*kdo druhému jámu kopá... ; komu není rady, ...*). Pro chat je dále typická individuální aposiopese, kdy jeden komunikující nechce předat slovo druhému, protože potřebuje sdělit v určitý časový úsek mnoho informací. Chat přerušování výpovědi umožňuje, ale nemusí být druhým komunikantem akceptovaná:

- *Je mi to fakt strašně lito, nevím co mám dělat*
- *Nech to být, zapomeň na to, ja se už nezlobim*

- *Chtěla bych to vrátit zpět, kdykoli si na to vzpomenu, tak*
- *Říkám, že už to nebudeme řešit*
- *Se mi chce brečet, opravdu bych si přála to vymazat z myšlenek...*

Opakování má dvojí charakter. V prvním případě se jedná o motivovaný jev, který se vyskytuje z několika důvodů. Jednak původce komunikátu opakuje slovo nebo celou větu (zpravidla interogativní), protože na ni adresát nereaguje nebo se jí záměrně vyhýbá:

- *Tak to jsem fakt nepochopila. Jak to myslel?*
- *to je fakt blbá situace.*
- *Jak to myslel? JAK TO MYSLEL???*

Dále na určité slovo chce adresáta upozornit, slovo vytyčit z promluvy jako důležité. Tím se projevuje osobitý a specifický styl komunikanta. Zmnožují se zejména adjektiva a adverbia (*říkám ti, že to bylo **nejlepší! Nejlepší! Nejlepší!**; tak to byl **hodně hodně** zajímavěj zápas*). Tyto projevy jsou mnohdy obohaceny o emoce a opakování má tedy emotivní a intenzifikační funkci.

„Nemotivované opakování vzniká z nedostatku větné perspektivy u mluvčího a je spojeno s expresí, v dialogu bývá i prostředkem navazování“ (Čechová a kol., 2003, s. 283). Často se opakují v replikách odpovědové částice (***no** hele, **no** prostě tam přišel, na všechny začal rvát, ale mně to ani moc nepřekvapilo **no***), kontaktní citoslovce *vid', že jo, žejo (**vid'** já si myslím to samý, to máš prostě tak **vid'**; **že jo**, já si myslím to samý, prostě s tím nic neuděláš **že jo**; kdybys tam přišel ty **žejo**, tak to by si nikdo netroufnul říct ani slovo **žejo**)*, spojky (*tak já jí řekl, **že** na ty kecý nemám náladu, **že** se hádat nechci, **že** je to zbytečný, **že** jsem jí nic neudělal, **že** to prostě zbytečně hrotí*) apod.

7. Lexikální stavba

Pro Facebook je typický prostědělovací styl. Tento styl je charakterizován jako vrstva takzvaných kolokvialismů, hovorových slov a frazémů, které stojí na pomezí spisovnosti, jde o výrazy vzniklé mimo spisovný jazyk, které do něj postupně pronikly, nebo o výrazy, které z různých důvodů (většinou sociálních) ze spisovného jazyka vystupují (v češtině například mnohé běžné výrazy přejaté kdysi z němčiny). Slovní zásoba je charakteristická frekventovanějším výskytem částic, citoslovcí, zájmena se více podílejí na stavbě textu. Na tomto serveru se hojně vyskytují expresivní výrazy, neologismy sémantické a slovotvorné, přejatá slova, anglické výrazy, zkratky, typická oslovení a pozdravy. Zajímavý je rozbor prefixů a sufixů, mnohdy si dokonce uživatelé vytvářejí svá vlastní slova, neboť nový, nezvyklý nebo velice málo používaný výraz působí originálně a upoutá pozornost jiných uživatelů Facebooku. Hraje zde roli uživatelova inteligence, věk, vzdělání, aktuální a například emoční stav, neboť tato kritéria rozhodují o volbě slov. Stylizace je klíčovým slovem pro tuto rovinu, protože právě výběr slov může dodat promluvě individuální charakter a často hledanou nevšednost projevu. Jsou slova, která se do povědomí uživatelů dostanou poměrně rychle, začnou se používat hojněji, až se z nich postupně stanou slova frekventovaná, uživatelům natolik známá, že mnohdy upřednostní nový výraz před původním.

7.1 Expresivita na Facebooku

„Za expresivní se považují takové prostředky, u nichž je pojmový obsah nebo vyjadřovaný vztah doprovázen nějakým citovým postojem mluvčího, ať už kladným nebo záporným“ (Grepl, 1995, s. 774). Na základě příznaku expresivity a emocionality se vydělují jako příznaková slova expresivní a emocionální. Obě skupiny se často směšují, třebaže expresivita (chápána jako projev citového i volního zaujetí) je emocionalitě (chápané jako citovost) nadřazena. Expresivita prostupuje celým jazykovým systémem, v oblasti lexikální se dělí na inherentní, již mají slova, která jsou expresivní sama o sobě, i v izolovaném postavení, kontextovou a adherentní. Dále je možné expresivitu rozdělit do tří skupin. Expresivita daná citovým zabarvením, expresivita zvuková (u slov onomatopoických) a expresivita vznikající užitím slova v neobvyklém prostředí (Zima, 1961, s. 5).

Deminutiva

Jestliže vezmeme v úvahu projevy psané a mluvené, lze vysledovat, že se deminutiva objevují častěji právě v písemných promluvách. Samozřejmě záleží na osobě samotné, na věku, aktuálním stavu jedince a celkově způsobu, jakým se projevuje. Nicméně i přesto dojdeme k závěru, že v písemném projevu se vyskytne deminutiv více. Je to dáno tím, že mluvený projev doprovází intonace, tedy způsob pronesení promluvy, zatímco písemná promluva tuto vlastnost postrádá. Proto si komunikanti pomáhají nejrůznějšími prostředky – jako jsou například emotikony. Vhodným výběrem slov pak původce projevu napomáhá adresátovi správně porozumět sdělení.

Deminutiva zpravidla ozvláštňují promluvu, což je typické pro všechny expresivní výrazy, ale z velké části taky zdobněly celé sdělení zjemňují. Na pomyslném okraji pak stojí deminutiva typu *řečičky*, *služtičky*, které řadíme do skupiny sémantických deminutiv kvalitativních, protože zde se u deminutiv mění hodnocení kvality věcí, a to ve směru od neutrálnosti k pejorativnosti (řečičky „hloupé, trapné, nesmyslné řeči“) (Zima, 1961, s. 26). Na Facebooku se tedy například slovo *řečičky* objevuje s podtónem ironie, autor zpravidla někoho nebo něco zesměšňuje, popřípadě jen upozorňuje na fakt, že nemá cenu o tom nějak diskutovat, že „řečičky“ postrádají například smysl (*tak jako já ty jeho řečičky už poslouchat fakt nebudu; teda vy tu zase vedete řečičky*).

Deminutiva můžeme také rozdělit do dvou skupin. Jednak jsou to slova, která uživatel běžně dříve používal a stále používá v běžných ústních promluvách, jednak jsou ale na Facebooku i takové výrazy, které se začaly objevovat až s moderní komunikací, tedy nejdříve na komunikačních webech a pak i na Facebooku. Zpravidla se jedná o slova, která uživatel v běžné řeči nepoužije, kterými se prezentuje z velké části jen písemně, jako projev sebestylizace a individuality vyjadřování.

Mezi deminutiva substantiv mužského rodu můžeme řadit například slova: *srázek* (sraz, *přijdeš tedy na srázek?*), *kompík* (komputer, *hned co si zapnete kompík, mrkněte na ten odkaz*), *klídek*, *klídeček* (klid, *ach ten vesnický klídek, to je ráj!!; no tak klídeček Kristýnko, všechno zvládneš!*), *čásek* (čas, *na to máš ještě čásek*), *mejlik* (e-mail, *já ten mejlik zapomněl poslat*), *kommentík*, *commentík* (komentář⁷, *promiň za ten komentík; to si*

---

⁷ Komentář: z anglického výrazu *comment*

*tam napsala docela drsnej **commentík**), **týpek**, **týpeček** (typ, jsi fak hustej **týpek**; to je **týpeček**, toho nepomlouvej), **busík** (autobus⁸, v kolik ti jede zítra ten **busík**?), **lyžáček** (lyžák, lyžařský kurz, děsně se těším na **lyžáček**!), **plesík** (ples, **plesík** se vydařil!), **facebooček**, **fejsbůček**, **fejzbooček**, (Facebook, na **faceboočku** se nic neděje; nebýt pitomýho **fejsbůčku**, tak tyhle věci nevim!!; dneska ten **fejzbooček** pěkně blbne), **statusík** (status, ten tvůj **statusík** mě docela pobavil), **mazeček** (mazec⁹, včera fakt **mazeček**), **chlastík** (chlast¹⁰, vezměte hlavně hodně **chlastíku**), **drinčik** (drink¹¹, jdu jen na jeden **drinčik** a pak musím domů!), **foťáček** (fotoaparát, a nezapomeň vzít **foťáček**, bude se hodit!), **iphoniček** (iphone, bez **iphonička** ani ránu) apod.*

Také zdobněliny ženského rodu mají na Facebooku své zastoupení. Častá deminutiva jsou například: **libůstka** (libost, to je fakt **libůstka** chodit o víkendu do práce), **fotečka** (fotografie, hned sem dám tu vaši společnou **fotečku**), **skupinka** (skupina, tahle **skupinka** je nejlepší, protože se tady člověk dozví nejvíc drbů!), **zprávička** (zpráva, do komentářů to nepiš prosím, řekneme si to přes **zprávičky**), **prácička** (práce, ta moje **prácička** je děsná pohoda), **akcička** (akce, kdy se zas koná na chatě nějaká **akcička**?), **pařbička** (pařba, šla bych na nějakou **pařbičku**), **školka**, **školička** (škola, nechci zítra do **školky**!; Asi zatáhnu **školičku**), **brigádka**, **brigádička** (brigáda, miluju svoji **brigádku**; takže zítra nejdeš na **brigádičku**?), **pohůdka**, **pohodka**, **pohodička** (pohoda, u moře byla taková **pohůdka**, chci zpět!; dneska **pohodka**, jsme jen odpočívali; **pohodička** ve škole a odpo na grilovačku, co víc si přát!), **hod'ka**, **hodinka** (hodina, zabere to jen **hod'ku**, víc určitě ne; jdu tak na **hodinku** se psem, pak jsem zpět), **pauzička** (pauza, o **pauzičku** jsme šli na kafičko!), **náladička** (nálada, **náladičku** mi dnes nic nezkazí) atd.

Výrazy tvořené deminutivními formanty neuter jsou například: **povídáníčko**, **popovídáníčko** (popovídání, tak až se vrátíš tak dáme **povídáníčko** na téma: Míša; s tebou je vždycky tak dobrý **popovídáníčko**), **pokecáníčko** (pokecání, takové krátké **pokecáníčko**, to jsi mě moc nepotěšil), **videjko** (video, kdy sem hodíš to **videjko**?), **námko** (náměstí,

---

⁸ Autobus: z anglického výrazu *bus* (Řešetka, 2000, s. 79).

⁹ Mazec: expresivní výraz, nespécifické hodnocení něčeho výrazného, silný zážitek, nebo něco, co bude mít vážné následky (Hugo a kol., 2009, s. 246).

¹⁰ Chlast: expresivní výraz, pití obvykle alkohol (Hugo a kol., 2009, s. 172).

¹¹ Drink: alkoholický nápoj. Z anglického *drink* – *nápoj* (Rejzek, 2001, s. 144).

sejdeme se na **námku** v půl osmý?), **cigárko** (cigareta, no jo to byly časy s **cigárkem** v podchodu), **kafičko** (kafe, někdo dneska na **kafičko**?), **autí**, **autičko** (auto, chtěla bych to růžové **autí**! Kupte mi ho někdo!; moje **autičko** dneska pěkně zlobí!), **foceničko** (focení, a zítra celý den **foceničko**!!), **cvičeničko** (cvičení, s Denčou jsme se dneska na **cvičeničku** celkem zničily) a mnoho dalších.

Dále je nutné zmínit, že na této sociální síti nadměrně užívají jména a od nich pak často odvozená deminutiva. Jak již bylo v úvodu řečeno, Facebook se od různých sociálních sítí a seznamek liší v tom, že se zde lidi zpravidla znají pod svým vlastním jménem a příjmením, nikoli pod přezdívkami. Proto se i uživatelé často oslovují a deminutivní tvar jména je poměrně frekventovanou záležitostí (*Děkuji ti **Martí**; **Lucinko** jsi fakt skvělá!; **Zdeničko**, kdybys přijela z práce nakonec dřív, tak se ozvi; **Honzík** je náhodou moc super; **Marcelko**, budu držet palce!*). Ve zkoumaném materiálu se objevovala i jiná vlastní jména v deminutivních formantech, například jména některých měst *Plznička, Kladýnko*, (Plzeň, Kladno, *tak a zítra konečně do **Plzničky**; no abych pravdu řekl, tak **Kladýnko** mi zas tolik nechybělo*), hypokoristika se též objevuje ve formách deminutiv u jmen rodinných příslušníků (*moje **maminka** je nejlepší na světě!!; včera to bylo s **taťulou** fakt skvělý; no tak ale mojí **sestřičce** to sluší vždycky, i kdyby se oblíkla do pytle*) apod.

Deminutiva tvořená z adjektiv nejsou tak frekventovaná jako substantiva, ale jejich výskyt byl rovněž zaznamenán: *krásňounký, krásňoučký* (krásný, *ty **kratásy** jsou **krásňounký**; tak **krásňoučký** miminko jsem snad ještě neviděla*), *šťastňoučký, šťastňoučký* (šťastný, *Terezka je **šťastňounká**; co mám udělat, abys byl zas **šťastňoučký**?*) apod. Tvoří se tedy zpravidla sufixem *-ounký, -oučký*.

Jandová (2006, s. 143) uvádí: „Vždy příznakové a silně expresivní je také tvoření deminutivních odvozenin od příslovčí a dalších neohebných slovních druhů. Jejich konotace bývá obvykle pozitivní, ale zvláště vytržené z kontextu působí přinejmenším nezvykle“. Příkladem může být *mocinky, mocíček, mocínko* (moc, *byla jsi **mocinky** moc roztomilá; **mocíček** práce mám teď!!; **mocínko** by mi pomohlo, kdyby ses mě už na nic neptal!*), *dycinky* (vždycky, ***dycinky** mi voláš, když jsem zrovna v práci a nemůžu to zvedat*), *momentík* (moment, *vydrž **momentík** hned jsem zpět*), *zasky* (zase, ***zasky** jsem zapomněla koupit ten med*), *krásňoučce* (krásně, *přeju ti ať se na tý dovče má **krásňoučce***),

sorky, soráček (sorry¹², tak to teda sorky; hele fakt soráček, já nevěděl, že ses už vrátil), Adverbium anglického původu *fajn* může mít podoby *fajnky, fajňáčko (mějte se tu fajnky; bylo tam fajňáčko).*

Vulgarismy

Vulgarismy se na Facebooku objevují méně než deminutiva. Ve veřejných příspěvcích si lze všimnout, že jsou v promluvách frekventovanější deminutiva oproti vulgarismům. Ovšem v soukromých projevech sprostá slova nacházíme poměrně často. Pokud je jedinec zvyklý vyjadřovat své negativní pocity vulgarismy, na Facebooku se bude chovat obdobně. Avšak stále platí jakási hranice, kterou uživatelé ve veřejných příspěvcích většinou nepřekračují, proto některá slova nepoužívají a považují je za nevhodná. Buď se jim vyhýbají úplně, nebo své výpovědi nedokončují (viz aposiopese, syntaktická rovina).

Za povšimnutí stojí například výraz *ty vole*, který chápeme jako slovo expresivní, nikoli plně vulgární. Tento výraz se často užívá v mluvených a nepřipravených projevech mnohých lidí, proto nás zpravidla v písemné podobě nijak „neuráží“. Je zajímavý hlavně díky tomu, že se na Facebooku objevuje v mnoha variantách: *tyvoe, tywoe, tyve, tywe, tve, twe* (ty vole, *tyvoe to zas byla děsná praxe; už mě štveš voe*). Lze se ovšem domnívat, že jsou tyto výrazy pouze nápodobou nedbalé výslovnosti některých osob. Další možností, jak vyjádřit své negativní emoce, aniž by uživatelé použili vulgarismus, je použití cizojazyčného vulgarismu – převážně anglického. Tyto lexémy nebývají pocíťovány jinými uživateli tak silně jako české ekvivalenty. Velmi častým lexémem tohoto typu je anglicismus *fuck* (anglické slovo, podstatné jméno nebo citoslovce), který se vyskytuje v podobě neohebného slovesa nebo citoslovce (*fuck off, to byl zas den; tohle mě nebaví! Fuck!*). Tento vulgarismus může mít i podobu slovesných tvarů (třetí slovesné třídy) slovotvorně a morfologicky adaptovaných a časovaných (*fuckuje mě; tak ten nás slušně vyfuckoval*). Dalším častým výrazem pro vyjádření negativních emocí je slovo *shit* (*shit, dneska jsem schytala tři pětky*), též pak ve složenin *bullshit* (*už mám plný zuby těch bullshitů tady*) (Jandová, 2006, s. 139).

---

¹² Sorry: cítící smutek, lítost, smutný, jako interjekce: promiňte, pardon (Řešetka, 2000, s. 516).

Pejorativa

Pejorativa (hanlivá slova) též řadíme mezi záporně zabarvená slova (Grepl, 1995, s. 96). Uživatelé je používají poměrně často, neboť je v tomto typu komunikace i ke své záporně hodnotící skutečnosti nepovažujeme za slova zakázaná nebo nevhodná. Na Facebooku se takových slov vyskytuje v porovnání s vulgarismy mnohem více. Expresivita dominuje ve jménech mužských nositelů vlastností vytvořených sufixy *-ák* (*proč jsem takovej lajdák*¹³?; *jo vypadal jak vandrák*¹⁴; *dyť je to trapák*¹⁵!), *-ec* (*je to blbec*; *byl jsem fakt tupec*). Další sufixy *-oun*, *-dlo*, *-na*, *-l* jsou typické pro expresivně zabarvená pojmenování (Grepl, 1995, s. 96) a zpravidla též vytvářejí slova pejorativní (*proč ti přijde jako slizoun*¹⁶?; *Když on se chová jak blboun!*; *jsi fakt trdlo*; *vždyť jsem ti říkal, že je to nána!*; *nemám ráda ty čumily na tréninku!*). Dalším častým výrazem je například *šmejd*¹⁷ (*ten honza je neskutečnej šmejd*), běžně tento výraz najdeme i ve spojitosti s věcí (*pět litrů za nový telefon a je to takovej šmejd*).

Mezi další slova patří například: *krávovina*, *kravina*¹⁸ (*proč řešíme takovou krávovinu?*; *já si myslím, že je to kravina*), *trapárna* (*tenhle film je největší trapárna*), slovtvorná hnízda pak tvoří: *trapák*, *trapas*, *trapčit* (*proč tam včera tak trapčili?*; *to je jeho trapas*, *jeho blbost!*; *podle mýho je to trapák*) apod.

Eufemismy

Eufemismy chápané jako *zjemnění*, *zmírnění* (Pala, Všianský, 1996, s. 61) špatné nebo nepříjemné skutečnosti, mnohdy fungují komicky a na dané slovo nebo slovní spojení je kladen nějaký grafický důraz tak, aby byla promluva chápaná jako ironie, žert nebo

---

¹³ Lajdák, lajdačit, lajdat: hanlivý výraz, nedělat něco pořádněm flákat se (Hugo, 2009, s. 226).

¹⁴ Vandrák, vandrovat hov. expresivní cestovat, trampovat (Rejzek, 2001, s. 699).

¹⁵ Trapák, trapka= hanlivý výraz, trapný člověk, s trapným, neobvyklým či nějak nepříjemným chováním (Hugo, 2009, s. 430 – 431).

¹⁶ Slizoun: hanlivý výraz, dotěrný muž, který obtěžuje ženy (Hugo, 2009, s. 371).

¹⁷ Šmejd, šmejdský: expresivní výraz, špatný, nepocitvý, nekvalitní (Hugo, 2009, s. 397).

¹⁸ Kravina, krávovina: něco hloupého nebo co přinese komplikace, nesmysl, častěji však krávovina (Hugo, 2009, s. 212).

kupříkladu výsměch někomu nebo něčemu (*no a tak ten blb zvednul ruku a říká, jestli by mohl jít na **sociální zařízení** a celá třída se chtěla asi pět minut*).

Onomatopoické výrazy

Onomatopoická slova nejsou zpravidla výrazy lexikálně expresivní. Vyjadřují ve své většině skutečnost druhově jedinečnou (hlasy zvířat, řidčeji zvukové jevy přírodní) nebo skutečnost v určitém směru specifickou (zvuky působené pohybem předmětů v nejširším smyslu slova). Jedná se tedy u nich o expresivitu v nejširším smyslu slova, tj. ve smyslu nápadnosti jejich hláskového skladu jako důsledku jejich specifického, přímočařejšího vztahu ke skutečnosti (Zima, 1961, s. 42 – 43). Na Facebooku patří onomatopoické výrazy mezi další prostředky, kterými lze pozměnit význam promluvy, v jistých případech mohou vyjadřovat ironizující postoj k vyjadřované skutečnosti, ale pro některé uživatele je to jen další výrazivo spojené se sebestylizací. Patří sem například slova *cinkat* (zvonit, *tak mi **cinkni** na mobil jo?*), *brumlat* (mluvit, *hele už **nebrumlej** a jdi spát*), *ťapat, ťapkat* (jít, *Amálka už pěkně ťapká; jsem unavenej, dneska jsem pořád jen **ťapal***), *ňufat* (mazlit se, *máš pes se chce pořád **ňufat***), *ťukat* (klepat, ***ťukal** jsem na tebe asi půl hodiny*) *slušinkat* (slušet, *dneska ti to ohromně **slušinkalo***), citoslovce *haha, hehe, hihi, chacha, cheche, chichi* (a častá reduplikace těchto zvukomalebných slov) jsou prostředkem užívaným k vyjádření pocitů nebo nálad původce projevu. Často se používají namísto určitých emotikonů a mnohdy uvozují větu (***haha**, tak to jste mě zase pobavili; **hehehe** měla jsi dorazit; **chichichi**, dělám si srandu, vždyť jsi překrásnej!*) apod.

7.2 Pozdravy

Na Facebooku se setkáváme s velice rozmanitými typy pozdravů. Mezi ty nejpoužívanější patří *ahoj*, které se později modifikovalo do různých variant, z podob ve zkoumaném materiálu zaznamenáváme slovtvorné varianty původního pozdravu (*ahojky, ahojda, ahojec, ahojik, hoj...*), různé podoby grafické (*ahhoooj, hoooj*).

Dalším frekventovaným pozdravem je *čau*¹⁹ s variantami například *čaues*, *čauky*, *čusík*, *čusec*, *čus...*, popřípadě *čááááú*, *čusiík* apod.

Od slovesa *zdravit* se vyskytuje například *zdravím*, ale také substantivum *zdravičko* (*zdravičko*, *pomůžeš mi s tím úkolem?*) nebo *nazdar*, *nazdárek*, *zdárek*, *zdarec* taktéž patří mezi pozdravy, z kterých uživatel pomyslně vybírá. Hojně se ve zkoumaném materiálu objevovala anglická slova *hello*, *hi*.

Pozdrav typu *dobrý den* se využívá v neformálních projevech zejména kvůli ozvláštňení textu, uživatelova výpověď působí komicky, neboť má nádech formálnosti v kontrastu s následující promluvou, která obvykle obsahuje prvky nespisovnosti (***Dobrý den***, *co budeš zejtra dělat?*). Setkáváme se také s pozdravy: *dobré ráno*, *bré ráno*, *dobrý večer*, *brý večer*, popřípadě s anglickými pozdravy *good morning*, *good afternoon*, *good evening* apod.

Většina výrazů se používá i při rozloučení, vedle nich se ve zkoumaném materiálu též vyskytovaly rozlučovací výrazy: *měj se*, *zatím*, *pa* (varianty: *pááá*, *papá*, *papa* apod.) a anglické *bye*.

7.3 Zkratky a zkrácené výrazy

Uživatelé Facebooku využívají zkratk poměrně často, neboť zkratky urychlují komunikaci a text vypadá přehledněji.

Některé zkratky jsou všeobecně známé (*atd.*, *apod.*, *např.*, *př.*, *tj.*, *tzv.*, *resp.*), jiné uživatelé převzali z cizích jazyků, nejčastěji používaná anglická zkratka je *btw*²⁰ (*by the way*), v poslední době velmi často užívaná zkratka, chce-li uživatel k již napsanému ještě něco dodat. Tato zkratka zastupuje jednak český ekvivalent mimochodem (jen tak mimochodem), dále má však v mnohých případech funkci jako *P. S.*, které je kvůli této anglické zkratce na ústupu:

- *Jo tak dobře, taky už musím jít ahoj*
- *Btw včera ti to fakt slušelo*

---

¹⁹ Čau: citoslovce, z italského slova ciao (Rejzek, 2001, s. 112).

²⁰ Btw (by the way): mimochodem

Mezi další anglické zkratky patří *e. g.* (například, *tyjo přišlo hodně lidí, eg Michal, Kája, Jirka...*), *asap*²¹ (co nejrychleji, *dobře tak napiš asap a nezapomeň na to prosím*), *etc.* (*hele tak kup třeba oříšky, brambůrky, nějaký sůšy etc.*) a německé *zbs*²² (například, *mně v tom baru vadí skoro všechno zbs obsluha*).

Při zkoumání neologismů se ukazuje, že mezi nimi hrají výraznou roli i zkratky. V nejnovější slovní zásobě jsou doloženy zejména zkratky iniciálové. Slovtvorně upravené zkratky, resp. zkratková slova, jsou základem také pro odvozování pojmově odlišných slovních útvarů. (Martincová, 2005 s. 242 – 243). Například od zkratky *SMS* se postupně vytvořilo slovtvorné hnízdo *esemeska, esemeskovat, esemeskový, proesemeskovat* apod., tyto a podobné odvozeniny se ve zkoumaném materiálu objevovaly poměrně často.

Objevili jsme však ještě jiný způsob zkracování slov, jedná se o slovesa, podstatná jména, často spojky nebo příslovce. Například sloveso *nevím* se velmi často zredukuje vynecháním vokálů na pouhé *nvm* (*tak o tom domácím úkolu fakt nvm*). Spojka *protože* se též zkracuje na *ptže, ptž* (*zajdi ještě před školou za mnou, ptže mám ty sešity; šel spát, ptž mu bylo blbě*). Příslivce *míry docela* se u mladší generace zredukovalo na stejném principu na zkratku *dcl* (*abych pravdu řekl, tak mě ta situace dcl vytáčí!!!*), substantivum *pohoda* má podobu *v pho* (*v pho, nikam nespíchej*), *Praha se nezřídka objevuje jako Pha* (*zítra do Phy naštěstí nemusim*).

Částice typu *jojo, nene, no jo no, to jo, tak to jo* často uvozují výpověď a také se zkracují na *jj, nn, njn, tj, ttj* (*nn nemám chuť; jj tak doraž; njn s tím nic neuděláš; tj to bylo od nich ošklivé; ttj až budeš mít čas, tak se ozvi*). Slovní spojení typu *všechno nejlepší* nebo *není zač* se dnes často píše pouhými dvěma zástupnými písmenky *VN* a *NZ*:

- *VN k narozkám*
- *Děkuji ☺*
- *NZ hlavně to pořádně zapij.*

---

²¹ *Asap* (as soon as possible): Jak jen to bude možné

²² *Zbs* (zum Beispiel): například (Česko-německý slovník, 2004, s. 599).

Lze se domnívat, že zástupné VN na některé příjemce, kteří se s těmito zkratkami běžně nesetkávají, nepůsobí dostatečně zdvořile, protože v takové situaci se využití zkratky příliš nehodí. Gratulace pro některé uživatele může působit neosobně a příjemci přání neposkytuje to pravé potěšení, jež by mělo být jeho hlavním posláním.

Na Facebooku se setkáváme ve vyšší míře se zkrácenými slovy, které vznikají odpojením jedné nebo více slabik. Vezmeme-li v úvahu substantiva, která se takto zkracují, jsou to například *info* (informace, *nemáš o Pěťovi nějaký info?*), *poho* (v pohodě, *úplně v poho Luci, tak holt přijdeš pozdě!*), *tel* (telefon, dej mi tel a já ti pak zavolám) *fon*, *foun* (telefon, *už jsi našel ten fon?*; *Napiš mi pak na foun?*) *mob* (mobil, *klidně mi pak brkni na mob*), *hospa* (hospoda, *kdy zajdem společně do hospy?*) *dopo*, (dopoledne, *skvělý dopo na pláži!*), *odpo*, (odpoledne, *a odpo se psem na procházku*), *věča* (večeře, *uvařila jsem nejlepší věču*), *bus* (autobus, *tak já tě vyzvednu u busu*), *komp*, *comp* (komputer, *celý týden jsem nebyl na compu; ten komp je dneska děsně pomalej*) apod.

Vidíme, že jsou mezi nimi abreviáty již delší dobu stabilizované ve slovní zásobě českého jazyka (*bus*, *dopo*, *odpo*), ale i zcela nové. Nápadné jsou rovněž deriváty od zkrácených slov: *čajka* (čajovna, *mně se v týhle čajce moc nelíbí, zajdem jinam*), *kulec* (kulečník, *mně kulec nikdy moc nešel*), *dopolko* (dopoledne, *a dneska celý dopolko v práci!*), *odpolko* (odpoledne, *odpolko jsem vždycky unavenej*).

Na této sociální síti se objevují zkrácené i jiné slovní druhy. Adjektiva a adverbia jsou zastoupena výrazy *min* (minimálně, *potřebujeme sehnat min deset hráčů*), *max* (maximálně, *tak max na hod'ku*), *brou chuť*, *brou noc* (dobrou, *tak přeju brou chuť; brou noc a krásný sny!*), *normál*, *normal* (normální, *tak to je normál u nich, na to si zvykni!*; *normal přišla a předstírala, že mě nevidí.*), *obyč* (obyčejný, *mně se to zdá dost obyč*), *určo* (určitě, *určo se mi ozve*), *klíd'o* (klidně, *klíd'o za Davidem do tý nemocnice dojdu*), *zadáčo* (zadarmo, *vstup je občas zadáčo*), *samože*, *samo* (samozřejmě, *tak samože tam přišli pozdě; to je samo brouku!*). Dále například konjukce *nebo* psaná jako *bo* (*libí se ti to bo jsem v tom byla moc tlustá?*) Zkrácené tvary sloves se taktéž objevují, a to například *neva* (nevadí, *mně to ale fakt neva*), *va* (vadí, *jo to nám hodně va*), *neba* (nebaví, *tohle mě neba*), *ba* (baví, *to mě ba*).

7.4 Sociolekt mládeže

Ve zkoumaném materiálu se spisovný jazyk vyskytoval méně, protože mnohem typičtější je pro tento server jazyk nespisovný. Dále je nutné umítnit fakt, že také hovorová čeština je charakteristickým rysem Facebooku, představuje totiž přechodný útvar mezi spisovným a nespisovným jazykem. Významnou součástí nespisovné slovní zásoby jsou sociolekty, tedy argot, žargon, slang a profesní mluva (Hugo, 2009, s. 10 – 11). A právě slang je hojně se vyskytující jevem na Facebooku.

Vezmeme-li adjektiva *dobrý, skvělý*, velice často se namísto těchto výrazů setkáváme s výrazem: *hustý, drsný, peckový, mocný, luxusní, libový*²³, *přísný, krutý, přehnaný, luxusní*. Všechny zmiňované výrazy mají pozitivní konotace a uživatelé je velmi dobře znají (*hustej školní výlet! Fakt jsem si ho užila!; ty jsi tak drsná, zbožňuju tě!; Peckový víkend na chatě!; Portugalsko bylo mocný*²⁴; *libovej trénink, ale jsem děsně utahaná; tak včera to bylo přísný; hodně krutá párty nás dnes čeká; fakt přehnaný tréna, dal nám dost zabrat; luxusní večer s láskou a teď hurá do práce*), hojně se vyskytují i výrazy *mazec, moc* (*no mazec včera, směju se ještě teď; no tak to je moc, se štěstím zblázní, až mu to povíš!*). Výraz *cajk* znamená také *dobrý, respektive v pořádku* (*už je to v cajku = už je to v pořádku*), spojení „ujíždět na něčem“ taktéž ve významu, že je něco dobré (*ja teď nejvíc ujíždím na tý hře s balonkama*). Pro vyjádření negativního hodnocení uživatelé používají výrazy, *děs běs* (*abych pravdu řekla, tak party děs běs*), popřípadě *krutý, drsný, hustý, přehnaný, mazec, moc*, z čehož plyne, že záleží na kontextu, aby bylo pochopeno, zda se jedná o pozitivní charakteristiku nebo negativní (*život je fakt krutej!; učitelka byla dost drsná no, vyhodila ho ze třídy asi po pěti minutách; se klepu strachy ještě teď, fakt hustý no; myslím, že jeho chování bylo dost přehnaný, je prostě moc agresivní; tenhle měsíc byl mazec no, už na to nechci vzpomínat; ta holka byla fakt moc, prostě drzá jak opice*). Adverbium *hustě* někdy nabývá významu číslovkového, ve významu *velkého množství* (*no tam bylo hustě lidí*). Podobně je to se slovem *mazec*²⁵ (*mazec lidí přišlo*).

---

²³ Libový: pochvalné označení, velmi dobrý. (Hugo, 2009, s. 232).

²⁴ Výlet či dovolená byla moc příjemná apod.

²⁵ Mazec: hodně, velké množství, nadmíra něčeho

V každodenní komunikaci se v posledních letech setkáváme s jedním specifickým jevem. Komunikanti mají často tendenci zveličovat mnoho skutečností pro zpestření konverzace a jakýmsi záměrem umocnit „velikost“ dané situace, okolnosti nebo věci. Jelikož je konverzace na Facebooku mnohými charakteristikami podobná běžné mluvené konverzaci, popisované jevy se hojně vyskytují i v textech na této síti. Příkladem může být věta: *bylo tam **milión** věcí*. Slovo milion představuje ve skutečnosti hodně, nadměrně moc a téměř všem je v tomto příkladě jasné, že ono zmíněné množství je myšleno jen v přeneseném slova smyslu.

Někdy se objevují slovní spojení, která mají více významů, a z kontextu pak teprve lze poznat, který komunikant chtěl vyjádřit. Spojení *zabít to*, ve významu „zvládnout něco, překonat něco“ (*jo včera si to totálně **zabil**, byla sranda*), ale toto spojení může být také nositelem zcela opačného významu „znemožnit situaci“ (Hugo, 2009, s. 473). Příkladem může být věta: *to si tak **zabil**, že nám v tý hodině bylo všem trapně*. Adjektivum zabitý nabývá smyslu *nevhodný, nepoužitelný* (Hugo, 2009, s. 473) (*pro mě je celej týden úplně **zabítej**, nebudu mít čas*). Dalším častým jevem je *dát/nedat* něco ve významu *zvládnout/nezvládnout něco* (*to **dáš**, budu ti držet palce; tak včera jsem matiku absolutně **nedával***). *Něco zabalit* ve smyslu *ukončit něco, zemřít* (Hugo, 2009, s. 473), *vůbec* pak ve významu *ne*:

- Šel jsi do tý ředitelny?
- *Vůbec.*

Mezi další moderní slova patří verba *prudit*,²⁶ *opruzovat*, případně substantivum *pruda* ve významu *otrava, nuda, nepříjemná činnost* (Hugo, 2009, s. 334). Pokud se uživatel vyjádří pomocí dvou slov *ne asi*, mnohdy spojení neznamena *ne*, nýbrž vyjadřuje právě zcela opačnou skutečnost:

- *Byl jsi tam včera?*
- *Né asi.*

Velmi častým jevem pak bývá vyjadřování superlativu pomocí slova *nejvíc*, namísto předpony *nej-* (*tak včerejší výlet byl **nejvíc** super; mně ta přednáška přijde vždycky **nejvíc***

---

²⁶ Prudit: obtěžovat někoho, otravovat, srovnatelné s *opruzovat* (Hugo a kol., 2009, s. 334).

zajímavá). Mnohdy se vyskytuje intenzifikující význam, kdy se použije slovo nejvíc a superlativa dohromady (*nejvíc nejlepší basket; nejvíc nejdokonalejší večere*).

7.5 Angličtina na Facebooku

Anglicismy se do češtiny dostávaly a stále dostávají v několika proudech, používají se v nejrůznějších oborech a v odborné terminologii, některá slova jsou dokonce již tak často používána, že téměř dospěla k ustálenému vyjadřování. Na anglické výrazy má vliv česká gramatika, avšak velice často dochází i k opačnému jevu: vlivem angličtiny se mění i povaha české věty, která přetváří zákonitosti v nejrůznějších rovinách.

Angličtina se na Facebooku objevuje ze všech cizích jazyků nejčastěji. Méně frekventované výrazy jsou německé a francouzské, popřípadě italské nebo španělské. Angličtinou dnes hovoří velké procento mladé generace, které ji také upřednostňuje před ostatními cizími jazyky. Statusy a jiné veřejné příspěvky uživatelé buď úplně překládají do angličtiny (*today is a red letter day for me*),²⁷ mnohem častěji se však objevuje angličtina nahodile. Věta je tedy primárně česká, ale obsahuje jedno, popř. více anglických výrazů (*celej večer byl hodně crazy; tak jsem se zase nakonec vrátil back*). Nejvýraznější je vliv angličtiny v oblasti slovní zásoby a frazeologie. Slovní zásoba totiž nejrychleji reaguje na společenské proměny ve 20. století, v České republice zvláště po roce 1989. Nejde jen o technologické inovace spojované s anglosaským světem, ale i o proměnu životního stylu v nejrůznějších oblastech sociální reality. I proto jsou anglicismy rozšířeny nejen ve specifických profesních doménách, ale jsou rozšířeny obecně (Viereck a kol. 2004, s. 274).

Podle Vierecka a kol. (2004, s. 273) je pro výpůjčky z angličtiny příznačné, že jen zřídka jde o převzetí výrazu jako formálního i významového komplexu se všemi významy. Spíše dochází k převzetí jen jednoho nebo jen některých významů. Například *drink* se v češtině zužuje nejčastěji na „nápoj s obsahem alkoholu“, případně „nápoj bez alkoholu“ ve smyslu nějakého nealkoholického koktejlu, *energy drink* je také běžně používaný výraz pro *energetický nápoj*. Avšak například *limonáda*, *minerální voda* se v běžné konverzaci slovem *drink* nenahrazuje. České slovo *marmeláda* má obecnější význam původního

---

²⁷ Today is a red letter day for me: dnes mám svůj velký den (Rebeková, 2002, s. 93).

marmelade (pomerančová zavařenina). *Flirt* v angličtině znamená nejen *flirtovat*, ale i osobu, s níž se flirtuje, zatímco v češtině jde o označení aktu flirtování apod.

Na Facebooku můžeme rozdělit anglické výrazy na dvě skupiny. Do té první skupiny spadají výrazy, které uživatel používal již před příchodem Facebooku nebo tyto výrazy alespoň znal, začal je však používat častěji v písemné formě až na této sociální síti. Druhou skupinu představují slova, která se dostala do povědomí lidí až právě díky tomuto serveru. Jedná se o slova přímo spjatá se serverem, tedy výrazy, které zpravidla spadají do původní nepřeložené verze Facebooku. Mnozí čeští uživatelé totiž používají anglickou verzi, popřípadě ji alespoň znají. Jednotlivá slova se mezi uživateli natolik rozmohla, že se spíše používají ekvivalenty anglické než české.

Do první skupiny tedy řadíme slova, která větu ozvláštňují, přidávají ji na atraktivitě a originalitě. Zpravidla to jsou slova základní, která znají uživatelé i s velmi nízkou úrovní dorozumívání se v angličtině (*jsem **happy**; řekneš nějakou **story**?; **really**?*), patří sem i složeniny typu *whatever* (*no děsný, hnusný, blbý... **whatever!***), *girlfriend* (*mám nejlepší **girlfriend** na světě!*), dále slovní spojení (*tak to zrovna nebylo **fair play!**!; hrajeme **play-off**; **good morning** všem a užíjte si den*), popřípadě ustálený výraz *I love you*.²⁸ Zcela běžné výrazy jsou *OK*, *sorry*, *baby*, *party*, *bar*, uživatelé je často nepovažují za anglický ekvivalent příslušného českého slova, spíše je v povědomí uživatelů přirozené a všem ostatním velmi dobře známé. Podobně je to také se slovem víkend,²⁹ neboť zde můžeme hovořit o readaptaci tohoto slova. Ve zkoumaném materiálu se totiž častěji vyskytoval lexém v původní grafické podobě *weekend* (*co budete dělat o **weekendu**?; úžasný **weekend** na chatě s přáteli*).

Adjektiva a jejich adaptace

Z přejatých adjektiv se na Facebooku nejčastěji objevuje slovo *cool*, jehož původní význam je v angličtině sice *studený, zchladit, chladnokrevný* (Řešetka, 2000, s. 133), avšak i v angličtině se výraz používá v přeneseném smyslu. Vyjadřuje velice dobré hodnocení a český ekvivalent pro toto slovo je *skvělý, moderní, senzační*. Derivace tohoto slova se

---

²⁸ I love you: miluji tě

²⁹ Víkend: z anglického weekend, složené slovo z week (týden) a end (konec) (Rejzek, 2001, s. 711).

zatím netvoří, ale přípona -ový se nahodile vyskytuje (*no tak to bylo ale hodně cool!; fakt coolová fotka; já chci tak vrátit ten večer – bylo to cool!*).

Oblíbené je také přídavné jméno *good*, které rovněž vyjadřuje pozitivního hodnocení. Český překlad je *dobrý, laskavý, hodný* (Řešetka, 2000, s. 235) a uživatelé ho používají ve spojitosti s věcí, událostí, osobou apod. (*good nápad, zajdem tam tedy až zítra!; Na gymplu jsou lidi good, jsme fakt dobrej kolektiv*). *Good* se též v češtině užívá jako adverbium (*to vypadá good, myslím, že projekt bude mít úspěch*). Superlativum *best* se často vyskytuje namísto českého výrazu *nejlepší* (*lyžák byl best!; přijed' na tu rozlučku a bude to best*). „Z přejatých adjektiv se jako jedno z nejčastějších jeví nesklonné *super*. V češtině je obvyklá jeho pozice prefixoidu, respektive radixoidu, která se však v komunikaci na chatu příliš neobjevuje, snad s výjimkou kompozita *suprholka* (*suprholka z Prahy*). Samostatný výraz *super* se užívá v grafické podobě původní“ (Jandová, 2006, s. 131). *Super* se buď tedy vyskytuje jako adjektivum (*mně se teda ta výzdoba zdála super; mám super náladu*) a také jako adverbium (*zní to super, tak ted' to jenom zrealizovat!*).

I u ostatních typů přídavných jmen platí, že se v komunikaci na chatu vyskytují původní nepřizpůsobené tvary anglických slov, jež v jiných kontextech obvyklé nejsou a tady se bez problémů stávají atributy českých slov nebo starších přejímek (*ani new objev co se holek týče; sem se těšil, že se dozvím něco new a ty zase nic; nějakaj new klub?; Máš nějakou new?; víkend už máme full; už mi moc natural přátel nezbylo*) (Jandová, 2006, s. 133). Dalšími výrazy v komunikaci na Facebooku je například *tired, dead, boring, clear, big, great, lucky, funny, nice, ready, easy, horrible, fantastic, free, perfect, bad* (*po tom učení jsem hrozně tired.; jsou tired, takže už šli spát; jsem dead!; když jsme přišli na tu oslavu, tak už všichni byli dead; celá přednáška byla boring; no tak mně ta zumba přišla vždycky boring; už je to clear?; mně to bylo hned clear a všichni kolem mě valili oči; jo tak on si hraje na big kámoše a pak říká takový hnusný věci!; big jídlo, ale všechno jsem to snědl; great oslava!; nám se to nezdá zas tak great jako tobě; jo tak to jsmě byli hodně lucky; proč jsi tak lucky člověk?; ten příspěvek je funny; tvoje sáčko dnes na maškarní bylo funny; jseš už ready?; to trvá pět hodin, než ty budeš ready; jemu to prý přišlo easy!; přeháníš, protože sama víš, že to bylo easy; to je horrible den; kéž by to nebylo tak horrible!; bylo to fantastic ti říkám; fantastic dovolená s láskou; budu free do konce života; jo tak ty nejsi teda free?; už to není tak perfect jak to bývalo; perfect večer!; jsi bad boy!; tak tohle je ale hodně bad*).

Adjektivum *awesome* je poměrně módní záležitostí, českým ekvivalentem je *děsivý, hrůzný* (Řešetka, 2000, s. 50), ale mnoho komunikantů toto slovo používá pro vyjádření něčeho zpravidla výjimečného, myšleno v kladném smyslu (*tábor byl awesome!!! Dokonalej prostě!*). Dalším frekventovaným výrazem je slovo *nice*, které vyjadřuje, že je něco dobré, milé, případně, že je někdo šikovný:

- *Prostě jsem dnes stihla všechno. Posilku, plavání, školu, práci, úklid a teď ještě kafičko s tebou.*
- *Nice! Prostě jsi šikovná holčička!*

Časté je používání anglických citoslovcí (*yeah a zkouškový v kapse; wow ta fotka je dokonalá; ohh tak to je teda smůla; hey lidi pomozte mi!*).

Mnohdy také komunikující namísto otázky „co prosím?“ popřípadě „co?“ napíší anglické „What?“ *nebo* „What’s up?“, *namísto* „ano“ *používá komunikující* „yes“. Ač se může zdát, že antonymum bude fungovat stejně (české „ne“ za „no“), uživatelé Facebooku se jeho používání spíše vyhýbají. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o písemnou komunikaci, mohlo by mezi uživatele dojít k záměně mezi anglickým výrazem vyjadřující zápor a hovorovým prostředkem – odpovědovou částicí *no*, která uvozuje reakci na předchozí výpověď. V češtině je *no* víceznačné:

- A: Půjdeme tam až zítra?   X   - A: Půjdeme tam až zítra?
- B: No   - B: No...

Tak hodilo by se mi to jindy.

V prvním příkladu si původce projevu, jenž položil otázku, mohl vyložit odpověď dvojím způsobem. Jednak *no* mohlo znamenat adresátovo přímé odmítnutí anglickým výrazem, nebo má *no* význam jakési pomlky v konverzaci, kdy adresát vložil částici nahrazující proces jeho rozhodování, přitakání, přemýšlení, zda ano nebo ne. Ve druhém případě může dojít znovu k nesprávnému pochopení odpovědi, neboť si lze představit obě dvě varianty. Pokud osoba odpovídala ve významu „ne“, původci komunikátu by nezbývalo nic jiného než uvažovat o jiné variantě. Avšak měl-li na mysli *no* ve významu částice, daná možnost by se stále nabízela. Proto se uživatelé slovu *no* ve významu „ne“ spíše vyhýbají.

Nyní se dostáváme k druhé skupině, tedy ke slovům, které jsou spjaté přímo s Facebookem. Slovo *comment* (česky komentář) se objevuje velice často a na této sociální síti se zcela běžně píše anglicky s grafémem *c* (*dej tam nějakou comment*), dále *post* (znamená *příspěvek* nebo také verbum *poslat*) se dostal do povědomí uživatelů, kteří preferují anglický pojem před českým (*četl si ten jeho post?; Postni to už, chci to vidět*). V komunikaci mezi jednotlivými uživateli dokonce *Like* převažuje nad českým *líbí se mi* (*jestli souhlasíš, dej like*), případně varianta *lajk* – adaptovaná graficky (*ona mu zas dala na tu fotku lajk*). *Share* (česky sdílet) spolu s *wall* (česky zeď) se též vyskytuje, avšak český výraz na Facebooku najdeme častěji (*shareni tu písničku; dej si to na wall*). *Poke* (česky šťouchnout) má atraktivnější formu, ale objevuje se jen u některých uživatelů (*poknul mě myslim předevcírem; když mě poukne, tak jí napíšu*). Výraz *Friend request* nebo jen *request* oproti českému *žádost o přátelství* se ve zkoumaném materiálu objevoval zpravidla u osob, které anglických ekvivalentů využívají poměrně často, neboť je to jejich styl projevu. *Request* se poжил obvykle se slovesem *poslat* (*poslal mi request*).

Pro anglický výraz *online* nemá česká verze Facebooku ekvivalent. Označuje takový stav, kdy je uživatel na internetu, v daný čas se nachází na příslušné stránce (je připojený k internetu a na Facebooku, což znamená, že ho ostatní „vidí připojeného“), antonymum *offline* představuje jediný používaný výraz pro „stav“, kdy naopak uživatel připojený není (*jsem online dvě minuty a hned mi stihlo napsat dvanáct lidí; chci být teď offline*).

Na této sociální síti mezi zcela běžně používané výrazy řadíme *status*, který má synonymní výraz pro „aktuální stav“. S příchodem Facebooku se mezi lidmi začala hojně používat slova, která spadají mezi tzv. nástroje této sociální sítě. Jedná se o prostředky, kterými se uživatel může nějak na tomto webu projevit, tedy na onu stránku něco vložit (*tenhle status pobavil*). Vlivem angličtiny se častěji využívají anglická slova namísto českých výrazů. *Song* nahrazuje české slovo *píseň*, *hudba*. Tento anglický ekvivalent zastřešuje více typů hudby, kdežto slovo *písnička* nebo *píseň* znamená spíše hudbu s nějakým textem (*pusťte si tenhle song!*) *Photo*, *photos* často upřednostněné před českým výrazem *fotka*, *fotky* (*tak tahle photo je krásná*), *link* též převažuje před českým slovem *odkaz* (*pošli mi ten link*). Slovo *chat* jako jedna z možných komunikací na této sociální síti nemá řádný český ekvivalent (*zase mi tu blbne ten chat; povim ti to na chatu*). Další typ možné komunikace jsou soukromé zprávy, kde lze příspěvek ponechat i „offline“ uživateli.

Mnoho komunikantů převzalo spíše výraz *inbox* (*máš ten celý příběh v **inboxu**, tak si to přečti, až budeš mít čas*).

„Koncovky i stupňování adaptovaných adjektiv s českou koncovkou je pravidelné: *fěrový – fěrovější – nejfěrovější, suprový...* Podobně jako u výpůjček sloves z jiných jazyků uplatňuje se při výpůjčkách nejvýrazněji sufix *-ova*, například *retušovat, mailovat/majlovat/mejlovat, fixovat...*, takže časování je pravidelné v analogii k ostatním slovesům na *-ovat*. Takto přejatá slovesa bývají nedokonavá (popř. vidově neutrální), dokonavé protějšky se tvoří prefixy: *na-/od-/zamilovat, zafixovat* aj. Dokonavé protějšky se ovšem tvoří i sufixy: *nedokonavé klikat x dok. kliknout, nedokonavé stopovat x dokonavé stopnout, nedokonavé tipovat x dokonavé tipnout* aj. V takovém případě jde většinou o slovesa v češtině plně adaptovaná“ (Viereck a kol., 2004, s. 272). Ve spojitosti s anglickými výrazy můžeme hovořit o módnosti v jazyce. Módním (v různé míře) se stává nějaký výraz až tehdy, když se začne užívat nadměrně, ve velkém, často místo výrazů dosud běžných, a to i tam, kde leckdy není vhodný, a přitom se většinou jeho původní význam začne jakoby rozmazávat (Daneš, 2009, s. 230).

V současné době se v reklamě a ve vyjadřování mladé generace šíří morfémy *mega*³⁰ *super-* nebo *ultra-* i ve spojení s českými základy: *ultralevý, superpevný, megalevný, megakoncert, megahvězda* apod. Ty se mohou osamostatnit a fungovat mj. jako adjektiva (Viereck a kol. 2004, s. 273). Uživatelé Facebooku těchto morfémů využívají hojně, veřejné příspěvky totiž nabývají těmito slovy na zajímavosti a upoutávají pozornost adresáta (*Megaskvělá akce včera, takže díky všem zúčastněným; tak to byla nejvíc megaparty; myslím, že je to; taková supernabídka se neodmítá; to se mi zdá jako supernápad*), též se hojně vyskytují morfémy *makro-*, *giga-* (*on je prototyp makrohlupáka; ten prostor tam byl gigavelký*). Tato slova se též vyskytují na Facebooku zpravidla jako adjektiva nebo adverbia (*tyjo tak včera Pink vypadala a zpívala super!; Jo ten prostor byl fakt mega*).

---

³⁰ Mega: (pochází z řeckého *mégas* – velký a může vystupovat ve složeninách ve významu – nadměrně velký), makro- (Mitter, 2003, s. 14).

Dalšími cizími komponenty, kterými se často uživatelé vyjadřují nebo pomocí kterých utváří zcela nová slova, jsou například: *sexy*³¹, *profi-*, *anti*³² - (*prostě žádná sexykočka; já sem hroznej antitalent ve zpěvu; mně přišlo, že včera působila spíš antisexy; ona je taková antiherečka*), popřípadě se tyto morfémy vyskytují jako samostatná slova (*mně se nezdála moc sexy; ta tvoje práce vypadá dost profi*).

Anglické zkratky

Anglické zkratky se ve zkoumaném materiálu také vyskytovaly, kromě již zmíněných *asap*, *e.g.*, *btw.* (viz lexikální rovina), lze zmínit slovo *please*³³, které se zkrátilo na *pls* (*dobře sraz tedy ve tři a pls nezapomeň na ty pantofle*), anglické *sorry* jako *sry* (*tak sry já to tak nemyslela*). *thanks* často v podobě *thx* (*thx, moc hezké přání*), *thank you* jako *thank u* (*thank u, jsi nejlepší*), při blahopřání se plně rozvinulo *happy B-day* namísto *happy birthday*³⁴ apod. Velmi často se také užívají zkratky *OMG*³⁵ a *WTF*.³⁶

---

³¹Sexy: člen *sexy* pochází z latinského *sexus* - pohlaví a vstupuje do složenin často s významem – sexuálně přitažlivý, mající sexuální erotickou tematiku (Rejzek, 2001, s. 570).

³²Anti- : předpona mající význam působení, zaměření proti někomu, něčemu (jako jmenná předpona proti-) (Martincová, 1998, s. 29).

³³Please: označuje zdvořilou žádost *prosím* (Řešetka, 1998, s. 374).

³⁴Happy birthday: šťastné narozeniny (všechno nejlepší k narozeninám)

³⁵OMG: Oh My God (Oh my Gosh), v překladu: Panebože (rebeková, 2002, s. 82).

³⁶WTF: What The Fuck?, v překladu: Co to sakra má být?

8. Morfologická rovina

Stylizace je stylový proces, soustřeďuje pozornost na složku produkce a zvládnutí jistých modelů tvorby textů (Čechová a kol., 2003, s. 19). Každý komunikant se ve svém projevu nějak prezentuje. Mezi komunikanty existují rozdíly ve vyjadřování, a to například ve volbě slov, ze kterých pak vytváří věty a delší písemné nebo ústní promluvy. Ve spojitosti s výběrem slov a jím příslušným derivátům existuje kodifikace, v naší kultuře Pravidla českého pravopisu. Ve škole se učíme těmito Pravidly řídit, což má za následek fakt, že většina lidí má v podvědomí správnou variantu, i když se od ní mnohdy chtě nechtě vychyluje. Ono vychýlení můžeme pak klasifikovat jako chybu z nevědomosti, chybu z nedostatku přípravy, tedy spontánnosti projevu, popřípadě toto vychýlení bereme jako chybu záměrnou. Záměrná chyba je jinými slovy osobitost projevu, tedy vychýlení se z kodifikace nejružnějšími způsoby a to na všech možných lingvistických rovinách.

Typickým nespisovným jevem v komunikaci na Facebooku je vynechání grafému *j* v přítomných tvarech slovesa *být* (že *sem si na to nevzpomněla, no to sme úplně v háji*). Dále spojení slova, které předchází pomocnému slovesu v préteritu v druhé osobě singulárního tvaru, které je přeměněné na pouhý postfix *s* (*žes to neřekl, pročs tam chodil, přišels moc pozdě, byls tam jen chvilku a to je velká škoda*), kde tedy dochází nejenom k vynechání grafému *j* (že *si to neřekl, proč si tam chodil, přišel si moc pozdě, byl si tam jen chvilku a to je velká škoda*), ale někdy také volnému připojení dvou slov vedle sebe a plnému zkrácení slovesa *být* v tomto tvaru ze *jsi* na *s*. Jandová (2006, s. 97) se též zmiňuje o samotném grafému *s*, které stálo na začátku výpovědi (*s nějak dlouho nepsal*), ale to pro Facebookovou komunikaci, tedy pro aktuální vyjadřování uživatelů sociálních stránek je poměrně ojedinělý jev.

Často si také produktoři pletou, ať už z nepozornosti, nebo nevědomosti zvrtné zájmeno *si* s druhou osobou singulárního přítomného tvaru slovesa *být* – *jsi* (*myslet si – ty jsi myslíš*). Volba nespisovného tvaru slovesa tak urychluje komunikaci, protože nad těmito rozdílnými jevy jednoduše uživatel nepřemýšlí. Zjednodušení výslovnosti souhláskových skupin se objevuje převážně v soukromých projevech, avšak do veřejných příspěvků spadají samozřejmě také. Ovšem důvod může být opět stylizační, jde jednoduše o autorův styl, tedy způsob, jakým se projevuje.

Poměrně velkým problémem pro některé uživatele bývá nesprávné užití osobního zájmena *já* – *mně/mě*, tedy nerozeznávání pádů ve větě, ke kterým náleží určité tvary tohoto zájmena (*namísto mně se tam nechce* – *mě se tam nechce*). Jestliže uživatel nepoužívá diakritická znaménka, může se adresát domnívat, že využívá tvar správně ve slově *mne* (*viděl si mne tam?*), protože první osoba singulárního tvaru ve čtvrtém pádě má varianty *mě* i *mne*, nicméně se zde naskytá možnost, že uživatel chtěl použít *mně*, tzn. bez diakritických znamének *mne*.

V koncovkách adjektivní deklinace se objevuje zpravidla *y* namísto *é* (*mně to nepřijde divný; krásný ráno všem*). Za další obecněčeský jev lze považovat výskyt koncovky *ej* namísto *y* (*je děsně chytřej a hlavně hodnej; moc povedenej víkend!*), zápis spisovný se vyskytuje méně, častěji však v případě, následuje-li za *y* v koncovce souhláska nebo slabika (*tolik mladých lidí přišlo, skoro nikdo v našem věku; nehodlám si všímat hloupých lidí*). Nutno také zmínit, že například slova *být, zítra, lít (zalít), cítit* se ve zkoumaném materiálu vyskytovala často rovněž v obecněčeském tvaru (*bejt sebou, tak tam nechodím; zejtra za tebou přijedu; důležitý je lejt to do sebe rychle, abys nevnímal tu odpornou chuť; jdu zalejt kytky; cejtím s tebou*) apod.

Dále je poměrně frekventovaná koncovka *-ma* u všech rodů a deklinací substantiv, adjektiv, zájmen i číslovek (*půjdeme se psama na procházku?; s radama od tebe si poradím; jo s váma by se mi tam taky líbilo; se čtyřma holkama; s dětma se tam nesmí*) (Jandová, 2006, s. 93 – 94).

Morfologické zvláštnosti v anglických slovech spojené přímo s Facebookem

Like

Četnější užívání *lajk* oproti *like* je dáno tím, že se toto slovo chová jako sloveso, tudíž lze časovat. Zcela standardní *like* způsobuje značné problémy ve větách, protože není dost dobře jasné, jak slovo napsat (*nechci to likeovat*), případně s vynecháním vokálu *e* (*nechci to likovat*). Proto se pravděpodobně komunikanti na tomto serveru uchýlili k počestěné výslovnosti, tedy variantě *lajk* (*nechci to lajkovat*). Zajímavě se *lajk* (*like*) chová taktéž z morfologického hlediska, jelikož může fungovat i jako substantivum (*dej like, jestli se ti to líbí; nebýt toho tvýho lajku, tak ani nevím, že na fb chodíš*).

Comment

Anglický výraz *comment*, který se chová jako neadaptované verbum (komentovat, *comment prosím, ať to všichni vidí*), ale i jako substantivum (komentář, *napiš tam ten comment, kvůli tomu tvému commentu se se mnou Anča nebaví*).

9. Grafická stránka komunikátů

9.1 Záměny grafémů

Jandová (2006, s. 90) uvádí jeden zvláštní fenomén, který je možný sledovat, avšak ne tak často, v textech chatu. Jedná se o nahrazování některých grafémů české soustavy grafémy cizími, jakoby anglickými, například nahrazení *v* grafémem *w* a *o* zápis slov s grafémem *š* anglickým pravopisem *sh* (*powim ti to potom; tohle fakt není dobrá wolba; shedivá barva je nejlepšší*). Dalším podobným jevem je přeměna *č* na *cz* (*czis, no kde se tu bereš?; Musím si koupit nový czislo toho časopisu!*). Na Facebooku jsou projevem potřeb jen malé skupiny uživatelů. Ve zkoumaném materiálu se vyskytoval převážně u osob, jejichž věk se pohybuje okolo patnácti let. Ojedinelou záležitostí je pak tato podoba zápisu u starších osob.

U slova *bar* mají uživatelé tendenci užívat dlouhého vokálu *a* (*zítra jdeme do báru se pořádně opít*), což souvisí s obecněčeským prodlužováním výslovnosti některých samohlásek.

Dalším ozvláštňením slov bývá využívání grafému *x* namísto spojení dvou grafémů *ks* (*jaxi se mi to nepovedlo; nexichti se tak*). Uživatelé také záměrně užívají namísto neznělého *s* znělé *z* (*tak jo, měj se čuz; a co ten buz? v kolik ti jede?*).

Ve všech případech se jedná o jevy motivované, se kterými se váže fakt, že chce být autor nějakým způsobem originální. Stylizace textu je na Facebooku další možností, jak se zviditelnit nebo působit zajímavě a originálně.

9.2 Zápis české výslovnosti

„Nápadně působí zápis ortoepicky vyslovované spodoby znělosti u zájmenného kořene *k* s následujícím *d* jako *gd* (*gdo, gdy, gde, gdyž/gdyz, něgdo/negdo, něgdy/negdy, něgde/něgde*). V jiných případech se psaní asimilovaných souhlásek objevuje minimálně (*tagže*, vedle toho je i analogicky *tag*)“ (Jandová, 2006, s. 91). Tato zvláštnost se vyskytuje

na Facebookovém chatu i ve veřejných příspěvcích především kvůli originalitě (*jako gdo tam včera nebyl, tak udělal velkou chybu!*; *něgdy si připadám jak z jiný planety*).

Dalším podobným jevem, kdy dochází k používání grafémů neznělých opozičních konsonantů namísto správných znělých, je například slovo *včera*, které nahodile uživatelé sociální sítě píší jako *fčera* (*fčera jsme se slušně vyndali*³⁷), slovo *včetně* jako *fčetně* (*vem všechno fčetně toho spacáku*), předložku *v* též jako *f* (*f tom případě už můžeš jít spát*).

Zdvojené konsonanty ve slově *měkký* se nahodile vyskytují v podobě *měký*, jelikož v běžné mluvě druhý grafém *k* vysloven není. Tuto záležitost můžeme cítit jako nemotivovanou zvláštnost, avšak mnohdy si je správnosti zdvojené souhlásky původce komunikátu vědom, ale vzhledem k tomu, že se jazyk na sociálních sítích zjednodušuje, zjednodušují se i zdvojené grafémy. Motivovanost tohoto jevu nemusí být čtenáři pochopena jako záměrné vynechání z úsporných nebo jiných důvodů (*on není tak měkej, jak se ti zdá*).

Dále se objevuje zkrácení slovesa *jít* v přítomných nebo futurálních tvarech, tedy vynechání grafému *j* (*puđu tam zítra; kdo de dneska na pivo?*), sloveso *vstávat* bez prvního grafému *v* (*stávat v deset ráno je můj sen*) a sloveso *moc* (*moci*) ve futurum vynecháním koncového grafému *t* (*ještě nevím, zda budu moc; budeš moc přijít na tu oslavu?*).

Ve sledovaných komunikátech se objevují i přepisy zjednodušené výslovnosti souhláskových skupin, ať už jde o výslovnost ortoepickou, nebo neortoepickou. Jde o zápis výrazů *nějak, nějaký, jestli, poněvadž, radši, dneska když* jako *ňák, ňáká, jesi, páč, rači, neska, dyz* apod. (Jandová, 2006, s. 90 – 91). Varianta *něák, jesli, radči* se též objevuje hojně. Uživatelé často chybují ve slovech, kde se vyskytují skupiny *mně/ mě* (namísto *vzpomněla, domněnka* – *vzpoměla jsem si pozdě; domněnka byla špatná*).

Další častou chybou bývá slovo *tipovat* a jeho tvary. Uživatelé píší toto slovo podle výslovnosti, tedy *s y*. (*tak já typuju, že máš plný počet bodů*).

Podobně je to se slovy, v nichž se vyskytuje *s/z*, (namísto *sdílet, vzpamatovat, skončit, vstávat jako zdílet, vspamatovat, zkončit, vztávat*). Slovo *akorát* mají uživatelé tendenci

---

³⁷ Vyndali: vyndat se ve významu opít se

psát s grafémem *d* na konci slova (*akorád jsem dorazila domů*), vid' se objevuje s grafémem *t'* na konci slova (*tohle nebyl dobrý nápad, vit'?*). Sloveso *jet* se vyskytuje také nesprávně, a to v imperativu ve druhé osobě jednotného čísla s grafémem *t'* na konci (*jet' tam už teď, není důvod čekat*) namísto správného *jed'*.

Slovo *tamhle, tuhle, tohohle* se často vyskytuje v písemné podobě *tamdle, tudle, tohodle* v tomto případě autor přechází z neutrální výslovnosti k substandardní, tedy za hranici spisovnosti (*tudle se mi zdál fakt dost děsivý sen!*; *tohodle kluka mám moc ráda*). Dalším častým jevem je záměna dlouhých vokálů ve slově *dolů* na *dólu* (*v tý hře musíš furt směrem dólu a nikdy neodbočovat doleva*).

Na druhé straně lze vysledovat také jev opačný: psaní grafémů navíc. Často v mluveném projevu přidáváme určité hlásky (v písemném projevu grafémy), které se ve spisovném písemném textu již nevyskytují. Avšak uživatelé Facebooku často píší to, co mluví doslova vysloví. Zpravidla do této skupiny spadají slova, která jsou charakteristická pro obecnou češtinu. Příkladem může být zápis protetického *v* (*koukla jsem z vokna a hned tě viděla; von tam nakonec přišel; vopíšeš si ten úkol zítra vode mě; ten vobraz se mi moc nelíbil*).

9.3 Hyperkorektnost

Další typickou gramatickou chybou, ač se pro mnohé zdá právě zcela spisovným výrazem, je přidávání *j* v kondicionálních tvarech slovesa *být* (myslím, že *by jste mohli zorganizovat nějakou třídní akci; měli by jsme ho navštívit, je tam chudák sám*). Přidání grafému v písemné komunikaci je charakteristické pro slovo *oprostit se*. Uživatel na Facebooku často přidává *d* (*odprostit se*).

9.4 Reduplikace grafému

„Opakování (v řadě případů lze hovořit o zmnožování) je v chatové komunikaci velmi časté a také velmi různorodé. Příčinu jeho oblíbenosti lze hledat v rysu, o kterém se

9.5 Grafická adaptace výslovnosti anglicismů

Uživatelé Facebooku hojně využívají anglických výrazů (viz anglicismy - lexikální rovina). Anglicismy se objevují nejenom ve své standardní podobě, ale také nabývají podoby jejich vlastní výslovnosti. Příkladem je název tohoto serveru vůbec. Slovo *Facebook* uživatelé píše *fejzbuk* (popř. *fejsbuk*). Vzhledem k tomu, že se jedná o složeninu, uživatelé často jeden komponent nechávají ve standardní podobě (*facebuk*, *fejsbook*, *fejzbook*).

Jedno z nejfrekventovanějších slov na této sociální síti je *like*, hlavně z toho důvodu, že *like* funguje jako „jedna z možností, jak se na Facebooku projevit“ (srov. výše). Komunikanti dané slovu píší tak, jak se vyslovuje, tedy *lajk* (*proč si mu dal lajk, když tu písničku nemáš rád?*). Uživatelé se oprostili od českého ekvivalentu *líbí se mi* také z toho důvodu, že je anglický výraz kratší.

Slovo *O. K.* má v písemném projevu mnoho podob (*oukej*, *okay*, *okey okí*, *oki okok*, *ouki*, *ouk*, *okaj*, *okej*). První a nejčastější varianta z daného výčtu má zcela totožnou písemnou formu s výslovností. I přesto, že je delší než standardní *O. K.*, působí originálně, často znamená souhlas k nějaké skutečnosti, kterou adresát nijak dále nerozvádí, proto delší varianta (*oukej*, *oukiii*) v tomto případě nijak adresáta nezdržuje a ekonomičnost není na místě:

- *chci, abys tam dorazil v osm a nezapomeň ten dárek*
- *oukej.*

Dalšími anglickými výrazy, které uživatel píše způsobem, jakým se vyslovují, je například *baby*, na Facebooku jako *bejby*, *bejbi*, (*hele bejby, jak to tedy zítra bude?*), *nice* má podobu *najs* (*najs*, *v tom případě přijedu za chvíli*), slovo *laptop* často mění vokál *a* na *e*, tedy *leptop* (*a to jsi teď na leptopu jo?*). *Nope* (spíše americké vyjádření slova *no*, v češtině *ne*) je hojně psané jako *noup* (**noup!** *Nemám čas pochop to!*), kde se znovu uživatelé řídí výslovností v zápise. *Good* často psané jako *gut*, *guut* (*to je gut, se nějak zvládne*). Avšak zde se nabízí i možnost, že uživatel chtěl použít germanismus, nikoli původní anglické *good*. Anglický výraz *love* se velice hojně vyskytuje v podobě *lav* (*a co lav? Vždyť budeš nešťastná!*).

Dalším jevem, který se vyskytuje ve spojitosti s anglicismy, je užívání jmen, zpravidla jmen známých osobností znovu ve fonetickém přepisu – *Brad Pitt, Daniel Radcliffe (hej dyť **Bred Pit** byl dokonalej v tom filmu; **Deniel Redklif** se mi nelíbí)*. Zde se nejedná o neznalost, mnohdy má spíše adaptovaná podoba vyjádřit postoj k osobnostem – jejich hodnocení, mnohdy tyto fonetické přepisy tedy působí komicky.

10. Závěr

Tato práce charakterizuje typické vyjadřování uživatelů sociální sítě Facebooku. Dorozumívací metody i prostředky mající svá specifika v psaném i mluveném projevu, se promítají také ve vyjadřování lidí na této sociální síti. Avšak při psaní této práce jsem vysledovala také opačný jev. Výrazy, které začaly být typické až právě s příchodem Facebooku se poměrně často vyskytují i v běžné mluvě mimo tuto sociální síť. Je to dáno tím, že Facebook zasáhl velkou skupinu lidí a vyjadřovací prostředky se dostaly do širšího užívání, tedy například běžně používaných slov v rozhovorech. Dnešní mluvčí češtiny se již běžně zmíní o tom, že dostal „lajk“, napsal trefný „status“ nebo, že „comment“ nečetl. Uvedené příklady reprezentují Facebookovou metakomunikaci – komunikaci o komunikaci na Facebooku, nicméně jak ukazují některé texty, výrazy vázané původně na vyjadřování na Facebooku se již začíná intertextově používat i v jiných textech (především již zmíněný lajk). Zde se otevírají další možnosti výzkumu.

Mezi typické rysy Facebookové komunikace patří především nahodilé užívání čárek, reduplikace interpunkčních znaků, též pak vokálů a konsonantů. V lexikální rovině se často setkáváme se zkratkami, expresivními výrazy, hojně se vyskytuje sociolekt mládeže a uživatelé zpravidla ozvláštňují svou promluvu užitím anglických slov. Emotikony přibližují tón a celkový smysl výpovědi, a proto se s nimi setkáváme pravidelně a mnohdy v každé replice. Nespisovné koncovky a obecněčeské jevy pak jen dokládají fakt, že je písemné vyjadřování téměř totožné s komunikací mluvenou.

V závěru lze tvrdit, že se pro mnohé uživatele stal Facebook každodenní součástí života, což znamená, že tuto síť navštěvují denně, mnohdy i několikrát za den. Někteří pozorovatelé se mohou shodovat v tom názoru, že se zcela reálný život, který jedinec žije, promítá i do virtuálního světa, v tomto případě na Facebook.

Základní funkcí této sociální sítě je komunikace mezi přáteli a mnozí se konverzací s ostatními uživateli účastní stejně často a se stejnou „hloubkou“ i „délkou“, jako by tomu bylo v situaci, kdy se tito komunikanti setkají osobně. Jinak si budou povídat osoby, které se důvěrně znají v porovnání s konverzací jedinců, kteří se znají velice málo. Mnohdy se tedy vyjadřování uživatelů mění vzhledem k osobě, s kterou komunikují. Pokud je však jedinec zvyklý vyjadřovat se v běžném životě například spisovně, květnatě, s častými anglickými výrazy, jeho projev na Facebooku bude obdobný. Naproti tomu písemný

Facebookový projev uživatele, který se vyjadřuje nespisovně a užívá sociolektu mládeže v běžně mluvených projevech, bude mít podobné rysy.

11. Bibliografie

Použitá literatura:

ČECHOVÁ, M., a kol. *Současná česká stylistika*. Praha: ISV, 2003. ISBN- 80-86642-00-3.

DANEŠ, František. *Kultura a struktura českého jazyka*. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1648-3.

DUŠKOVÁ, Libuše, a kol. *Mluvnice současné angličtiny na pozadí češtiny*. Praha: Academia, 2006. ISBN 80-200- 1413-6.

GREPL, Miroslav. *Příruční mluvnice češtiny*. Brno: Nakladatelství Lidové noviny, 1995. ISBN 978-80-7106-624-8.

HAVRÁNEK, B.; JEDLIČKA, A. *Stručná mluvnice česká*. Praha: Fortuna, 2002. ISBN 80-7168-555-0.

HUBÁČEK, Jaroslav. *Malý slovník českých slangů*. Ostrava: Profil, 1988.

HUBÁČEK, J.; JANDOVÁ E.; SVOBODOVÁ J. *Čeština pro učitele*. 3. aktual. vyd. Praha: Vade Mecum Bohemiae, 2002. ISBN 80-86041-30-1.

HUGO, Jan, a kol. *Slovník nespisovné češtiny*. 3. rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2009. ISBN 978-80-7345-198-1.

JANOVEC, L.; BUŠOVÁ, L.; ŘÍHOVÁ, A.; ŠAMALOVÁ, M.; *Na co se často ptáte – Jak používat čárku a další interpunkční znaménka*. Praha: Klett, 2006. ISBN 80-86906-76-0.

JANDOVÁ, Eva, a kol. *Čeština na www chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě FF, 2006. ISBN 80-7368-253-2.

JANDOVÁ, Eva, a kol. *Konverzace na www chatu*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě FF, 2009. ISBN 80-7368-254-0.

KASSIN, Saul. *Psychologie*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1716-3.

LÉVY, Pierre. *Kyberkultura*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2000.
ISBN 80-246-0109-5.

- MARHOUNOVÁ, Jana. *Dospívání*. Praha: Empatie, 1996. ISBN 80-901618-7-1.
- MARTINCOVÁ, Olga, a kol. *Neologizmy v dnešní češtině*. Praha: ÚJČ AV ČR, 2005. ISBN 80-86496-21-X.
- MARTINCOVÁ, Olga, a kol. *Nová slova v češtině – Slovník neologizmů*. Praha: Academia, 1998. ISBN 80-200-0640-0.
- MITTER, Patrik. *Složená hybridní substantiva s prvním komponentem cizího původu v současné češtině*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2003. ISBN- 80-7044-554-8.
- MITTER, Patrik. *Hybridní složeniny s prvním komponentem domácího původu v současné češtině*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN 978-80-7414-080-8.
- Německo-český Česko-německý slovník*. 3. aktual. vyd. Praha: Fin Publishing, 2006. ISBN 80-86002-78-0.
- PALA, K.; VŠIANSKÝ, J. *Slovník českých synonym*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1994. ISBN 80-7106-059-3.
- Pravidla českého pravopisu*. Praha: Academia, 1993. ISBN 80-200-0475-0.
- REBEKOVÁ, Hana. *Americká angličtina*. 2. rozš. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2002. ISBN 80-7182-136-5.
- REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*, Praha: Leda, 2001. ISBN 80-85927-85-3.
- ŘEŠETKA, Miroslav. *Anglicko-český česko-anglický slovník*. 7. aktual. vyd. Olomouc: Fin Publishing, 2000. ISBN 80-86002-69-1.
- Slovník cizích slov*. Praha: Baronet, 2005. ISBN 80-7214-797-8.
- ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet – děti dospělými, dospělí dětmi*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-360-1.

VIERECK, W.; VIERECK, K.; RAMISCH, H. *Encyklopedický atlas anglického jazyka*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. ISBN 80-7106-569-2.

ZIMA, Jaroslav. *Expresivita slova v současné češtině*. Praha: Nakladatelství československé akademie věd, 1961.

Další informační prameny:

Internetové zdroje:

Robin Rašín: Uživatelé Facebooku (citováno 3. března 2012), dostupné na:

http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/uzivatele_facebooku

12. Resumé

Předkládaná práce se zabývá specifickými rysy komunikace na Facebooku. Zkoumá písemné vyjadřování uživatelů ve všech lingvistických rovinách a snaží se zachytit zejména takové vyjadřování, které je skutečným specifikem komunikace na této sociální síti. Teoretická část je vždy obohacena o příkladový materiál, který je přímo vybírán z Facebooku a dokládá tak zjištění a teorie o tomto typu písemné komunikace. Dále se snaží vysvětlit, proč se uživatelé daným způsobem vyjadřují.

Z příkladového materiálu a teoretických závěrů lze tvrdit, že se ve Facebookové komunikaci setkáváme s nahodilým užíváním čárek, častěji však uživatelé používají vykřičníky a otazníky. Pro Facebookovou komunikaci je typické užití interpunkčních znamének, nicméně zmnožení se objevuje také u konsonantů a vokálů. V oblasti lexikální se hojně vyskytují expresivní výrazy, sociolekt mládeže a anglické výrazy, které ozvláštňují promluvy na Facebooku. Nespisovné užívání koncovek dále jen umocňuje teorii, že se tato písemná komunikace v mnoha rysech podobá běžným mluveným projevům.

Summary

This text deals with specific communication features of Czech Facebook users. The work is focused on written way of expression and explains it in all linguistic disciplines. The aim of this thesis is to record mainly those expressions that are really typical of Facebook writings. Theoretical part is supplemented with concrete examples that appear on Facebook and it is testified by findings and theory about this type of written communication.

We can come to the conclusion that Facebook users often do not observe the rules of using dashes, on the other hand they use frequently exclamation marks and question marks. Users often multiply punctuation marks, vocals and consonants. In lexicology we can find many expressive words, argot, and English words that make the writing original and special. Non-standard suffixes are other proofs that writing on Facebook is similar to communication in common speech.

Klíčová slova

Facebook, status, chat, komunikace, vyjadřování, prvky mluvenosti

